

RADA GMINY

w OSTROWIE

**UCHWAŁA Nr XLVIII/394/2023
RADY GMINY W OSTROWIE
z dnia 1 marca 2023r.**

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ostrów na lata 2023-2030 ”

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U z 2023r. poz.40) oraz art.17 ust.1 pkt1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2021r. poz.2268 ze zm.) Rada Gminy w Ostrowie uchwała , co następuje:

§1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ostrów na lata 2023-2030 ”w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ostrów.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy

Rafał Nędza

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR XLVIII/394/23
RADY GMINY OSTRÓW
Z DNIA 1 MARCA 2023r.

**RADA GMINY
W OSTROWIE**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.

OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE
 2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA
 3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN
 4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ
 5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI
 6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIA COVID-19
 7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE
 8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.51
 9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA
 10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNOŚĆ
 11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
 12. KWESTIA UCHODźCÓW
 13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”
 14. ANALIZA SWOT
 15. WNIOSKI Z DIAGNOZY
 - IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ
 - V. PROGRAMY I PROJEKTY
 - VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII
- SPIS TABEL I WYKRESÓW

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY OSTRÓW
NA LATA 2023-2030**

2023

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ostrów została przygotowana na lata 2023-2030. Powstała w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ostrowie w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skład, stosownie do potrzeb mieszkańców, przynosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Urbóstwo i wykluczenie społeczne*;

Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Proces starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Działania gminy związane z pandemią Covid-19; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Edukacja i Wychowanie, Opleka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne; Kwestia uchodźców.

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ostrów na lata 2023-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ostrów na lata 2023-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,

- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016-2023,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego na lata 2021-2027,
- Nowelizacja Strategii Rozwoju Gminy Ostrów w Kontekście Możliwości Sfinansowania Zadań Inwestycyjnych Funduszami Strukturalnymi Unii Europejskiej.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony,

15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając rolę poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie

tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwoj społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie

podjęcie ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracy ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymują programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwił planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej ma na celu wzmocnienie procesów dotyczących zwiększania spójności i solidarności społecznej, a także rozwoju lokalnego i społeczno-gospodarczego, w szczególności w wymiarze wspólnot lokalnych i samorządowych. Dokument wyznacza kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarności.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje działania dotyczące współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej oraz określające warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego i najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność), 4. Solidarne społeczeństwo (zawiera działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną).

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016-2023 jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki działań samorządu województwa podkarpackiego w zakresie polityki społecznej. Za cel główny Programu uznano „zwiększenie efektywności systemu pomocy społecznej i integracji w województwie”.

W ramach celu operacyjnego 1. „Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego” wyznaczono działania, które zakładają: wdrażanie nowych rozwiązań w zakresie integracji i reintegracji osób zagrożonych bądź dotkniętych wykluczeniem społecznym, wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie programów i inicjatyw na rzecz pomocy osobom zagrożonym bądź dotkniętym wykluczeniem społecznym, wzmocnienie i skoordynowanie współpracy podmiotów działających na rzecz osób wykluczonych społecznie oraz zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego na rzecz tych osób.

Działania zaplanowane w obrębie celu operacyjnego 2. „Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej” zakładają z kolei wdrażanie i promowanie różnorodnych form wsparcia rodziny (np. streetworking, asystentura rodziny itp.), wspieranie działań organizacji prowadzących placówki wsparcia dziennego, wspieranie działań pomocowych realizowanych w placówkach stacjonarnych i dziennych, ogniskach wychowawczych, świetlicach i klubach środowiskowych dla dzieci i młodzieży, promowanie zdrowego modelu życia i pozytywnych wzorców rodziny, wspieranie działań profilaktycznych i wczesnej

interwencji w rodzinie oraz rozwijanie modelowego systemu poradnictwa i edukacji dla rodziców w zakresie rozpoznawania zagrożeń opiekuńczo-wychowawczych.

Cel operacyjny 3. „Zwiększenie i rozwój oferty świadczeń pomocy społecznej dla seniorów” będzie natomiast realizowany poprzez: wspieranie organizowania grup samopomocowych osób starszych oraz inicjowanie pomocy sąsiedzkiej w środowisku lokalnym, włączenie wolontariuszy i innych grup społecznych w niesienie pomocy osobom starszym, rozwój form pomocy środowiskowej, dziennej i usług opiekuńczych skierowanych do ludzi starszych, wspieranie działań wzmacniających więzi międzypokoleniowe, inicjowanie współpracy instytucji pomocy społecznej i organizacji pozarządowych na rzecz świadczenia usług socjalnych dla osób starszych, wzbogacenie oferty w zakresie aktywizacji i organizacji czasu wolnego seniorów, edukowanie członków rodzin zajmujących się opieką nad osobami starszymi i przewlekłe chorymi, promowanie zdrowego stylu życia i kreowanie pozytywnego wizerunku starości oraz prowadzenie kampanii medialnych i przeciwdziałanie dyskryminacji.

W ramach celów operacyjnych 4. „Promowanie rozwoju infrastruktury pomocy społecznej” i 5. „Doskonalenie kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej i podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej” wyznaczono działania, które zakładają: promowanie tworzenia i rozwoju instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form pomocy dziennej, wspieranie idei budowy i rozbudowy instytucji opiekuńczo-wychowawczych, socjalnych poprzez wskazywanie możliwości pozyskiwania środków, inicjowanie i wspieranie tworzonych placówek pomocy społecznej w szczególności na terenach wiejskich, wspieranie tworzenia sieci poradnictwa specjalistycznego, opracowanie programów szkoleniowych dla kadry pomocy społecznej i podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej, organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów w szczególności w zakresie pozyskiwania funduszy oraz podejmowanie współpracy ze szkołami i uczelniami.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego na lata 2021-2027 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w powiecie, wyznaczono cele i działania służące rozwiązywaniu problemów społecznych na jego terenie.

Wyznaczone cele operacyjne zakładają: zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez

rodziców, wspieranie rodzin i rozwój różnych form pieczy zastępczej, wspieranie rodzin i rozwój różnych form pieczy zastępczej, objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielnienia się wychowanków pieczy zastępczej i innych instytucji, prowadzenie rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnością, wspieranie i aktywizowanie osób starszych, skuteczną aktywizację zawodową osób bezrobotnych – rozwój mobilności zawodowej i przestrzennej, intensyfikację działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy w powiecie, stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich w kierunkach zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy, integrację społeczną i adaptację zawodową osób w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób z niepełnosprawnością, tworzenie sprawnego systemu pomocy mieszkańcom powiatu znajdującym się w sytuacji trudności życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar przemocy oraz doskonalenie kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej działającej w obszarze szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Nowelizacja Strategii Rozwoju Gminy Ostrów w Kontekście Możliwości Sfinansowania Zadań Inwestycyjnych Funduszami Strukturalnymi Unii Europejskiej jest najważniejszym dokumentem planistycznym gminy, wyznaczającym kierunki jej rozwoju.

Do działań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: zapobieganie patologiom społecznym, promocję zdrowia i zdrowego stylu życia, przeciwdziałanie zagrożeniom cywilizacyjnym, zapewnienie usług medycznych poprzez przyciąganie wysoko wyspecjalizowanych lekarzy, zapewnienie godnych warunków życia i pracy osobom z niepełnosprawnością, rozwój zaplecza technicznego podmiotów leczniczych, budowę infrastruktury na terenach przeznaczonych pod budownictwo gospodarcze i mieszkaniowe, stymulowanie rozwoju mieszkalnictwa oraz inicjowanie przedsięwzięć w tym zakresie, stworzenie warunków formalno-prawnych i infrastrukturalnych do budowy nowych budynków o wysokim standardzie i zapewnienia dostępu do nich dla rodzin o średnich i wyższych dochodach, wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz pobudzenie aktywności środowiska lokalnego i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych ze specyfiką społeczną, kulturową i przyrodniczą gminy oraz poprawę bezpieczeństwa w drodze do pracy i szkół, a także modernizację dróg gminnych i ich odpowiednie oznakowanie.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Ostrów jest gminą wiejską, położoną w województwie podkarpackim, w powiecie ropczycko-sędziszowskim. W obrębie tego powiatu sąsiaduje z gminami Ropczyce i Sędziszów, a także z gminą Dębica z powiatu dębickiego, gminą Niwiśka z powiatu kolbuszowskiego oraz gminą Przecław z powiatu mieleckiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 96,62 km², co stanowi 17,6% powierzchni powiatu. W jej skład wchodzi 9 sołectw: Blizna, Borek Mały, Kamionka, Kozodrza, Ocieka, Ostrów, Skrzyszów, Wola Ociecka i Zążary. Siedziba władz gminy znajduje się w Ostrowie.

Obszar gminy położony jest w Kotlinie Sandomierskiej. Jej południowa część wchodzi w skład Pradoliny Podkarpackiej, północna i zachodnia należy do Doliny Dolnej Wisłoki, reszta obszaru znajduje się na Płaskowyżu Kolbuszowskim. Krajobraz gminy tworzą tereny lekko pofalowane, wydmy piaskowe, podmokłe łąki, bagna, oczka wodne, płytkie doliny rzek i potoków, masywy leśne oraz pola uprawne. Główną rzeką jest Tuszynka, południowym skrajem gminy przepływa Wielopolka.

Ostrów położony jest 6 km od Ropczyc, 10 km od Sędziszowa Małopolskiego, niespełna 40 km dzieli go od stolicy województwa – Rzeszowa. Przez gminę przebiega droga wojewódzka Ropczyce – Mielec, krzyżująca się z drogą międzynarodową Medyka – Wrocław. 50 km od gminy znajduje się Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka. Wzdłuż południowej granicy przebiega międzynarodowa magistrala kolejowa relacji Wrocław – Kraków – Przemyśl ze stacją kolejową na granicy gmin Ostrów i Ropczyce. System komunikacyjny gminy uzupełniają dobrze rozwinięte sieci dróg powiatowych i gminnych, umożliwiający komunikację z okolicznymi miastami: Sędziszowem Małopolskim, Ropczycami, Kolbuszową, Dębicą i Rzeszowem.

Na terenie gminy znajdują się liczne trasy turystyczne, zabytkowe dwory i obiekty sakralne. Do rejestru zabytków wpisany jest drewniany kościół parafialny pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski z 1923 r. (przebudowany) oraz dzwonnica z 1957 r. Szczególną atrakcją stanowi Park Historyczny Blizna – działający na terenie dawnego niemieckiego poligonu broni rakietowej V1 i V2.

Za ważne uznano również promocję potencjału gminy, utworzenie oferty inwestycyjnej i przygotowanie uzbrojonych terenów pod inwestycje, zapewnienie odpowiednich terenów dla rozwoju przemysłu oraz innej działalności produkcyjnej i usługowej, rozwój specjalistycznej produkcji rolnej, promocję przetwórstwa rolno-spożywczego, rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, promocję szerszego udziału małych i średnich przedsiębiorstw w programach Unii Europejskiej, wspieranie miejscowych przedsiębiorców w podejmowaniu inwestycji i tworzeniu stałych miejsc pracy, promowanie terenów pod nowe inwestycje przemysłowe ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania zasad ekologii oraz promocję produkcji wyrobów nietypowych.

Do istotnych działań zaliczono także: zmniejszenie kosztów utrzymania istniejących budynków szkolnych poprzez ich modernizację, dostosowanie sieci szkół do potrzeb mieszkańców, organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych, budowę ogólnodostępnych obiektów sportowych (ścieżki zdrowia, ścieżki rowerowe, stadiony), utrzymanie i wzbogacenie istniejącej bazy sportowej, pozyskiwanie sponsorów na rzecz rozwoju zespołów i talentów sportowych, utworzenie i wyposażenie nowoczesnej szkolnej bazy do prowadzenia zajęć z kultury fizycznej, zagospodarowanie boisk wiejskich i terenów zielonych na potrzeby czynnego uprawiania sportu i rekreacji, tworzenie placów zabaw dla dzieci, współdziałanie z innymi podmiotami w zakresie zagospodarowania terenów służących uprawianiu sportu i rekreacji, wytyczenie i budowę ścieżek rowerowych, tworzenie warunków dla rozwoju turystyki i agroturystyki, folkloru, rękodzieła ludowego i artystycznego oraz rzemiosła, racjonalne gospodarstwo wykorzystanie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, promowanie kultury regionu i twórców poza gminą oraz walorów i produktów turystycznych, podejmowanie działań kulturalnych i rozrywkowych służących integracji mieszkańców oraz budowaniu poczucia przynależności do społeczności lokalnej, wspieranie kształcenia animatorów kultury, rozwój kultury ludowej poprzez identyfikację z miejscem pochodzenia (tworzenie wyróżników regionalnych tradycji), upowszechnienie i promowanie kalendarza imprez wydarzeń kulturalnych, realizację inwestycji w zakresie modernizacji i wyposażenia obiektów pełniących funkcje kulturalne, rekreacyjne i sportowe, tworzenie dostosowanej do wymogów ochrony środowiska bazy turystyczno-noclegowej, wzbogacanie walorów kulturowych gminy, twórczości artystycznej, organizowanie różnego typu imprez, stworzenie bazy danych na temat atrakcji turystycznych oraz jej upowszechnianie.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE. OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie praw. Wykluczenie dotyka i może dotyczyć m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. W literaturze przedmiotu przyczyny ubóstwa są podzielone na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system

wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

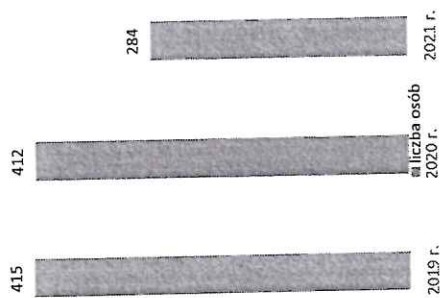
Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagrożeniami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry)

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. poniżej minimum egzystencji żyło prawie 2 mln Polaków. Zasięg skrajnego ubóstwa wzrósł w 2020 r. do poziomu 5,2% z 4,2% w 2019 r. Biorąc pod uwagę liczbę ludności Polski w 2019 i 2020 r., wspomniane wskaźniki przekładają się na wzrost liczby osób objętych skrajnym ubóstwem o około 377 tys. W grupie wiekowej 0-17 lat, której liczebność w 2020 r. wyniosła 6.954.000, liczba osób objętych skrajnym ubóstwem była równa 410.286 (wskaźnik 5,9%). Populacja Polaków w wieku 18-64 lata wyniosła 22.771.000 – wśród nich ubóstwo skrajne dotyczyło 1.161.321 osób (wskaźnik 5,1%). Liczba ludności po 65. roku życia wyniosła 7.120.000, co przełożyło się na 313.280 seniorów żyjących w skrajnym ubóstwie (wskaźnik 4,4%). Z uwagi na obecną sytuację geopolityczną i spodziewaną recesję można przypuszczać, że wzrośnie zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

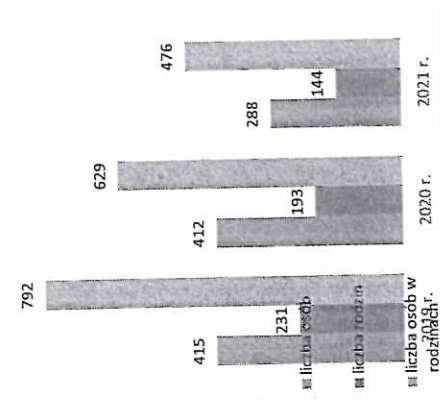
Liczba osób, którym udzielono w gminie Ostrów pomocy i wsparcia w 2021 r. była znacznie niższa niż w latach 2019-2020 (415 w 2019 r., 412 w 2020 r., 284 w 2021 r.). Jednocześnie stale spadała liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (z 792 w 2019 r. do 476 w 2021 r.), świadczenie pieniężne (z 792 w 2019 r. do 476 w 2021 r.) i niepieniężne (z 630 w 2019 r. do 340 w 2021 r.) oraz z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (897 w 2019 r., 620 w 2020 r., 495 w 2021 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia

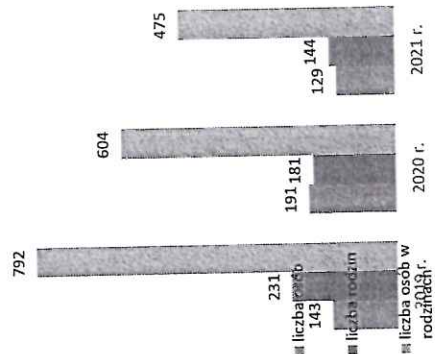

Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie

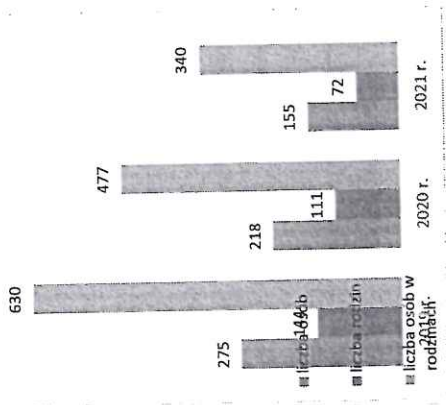
Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne

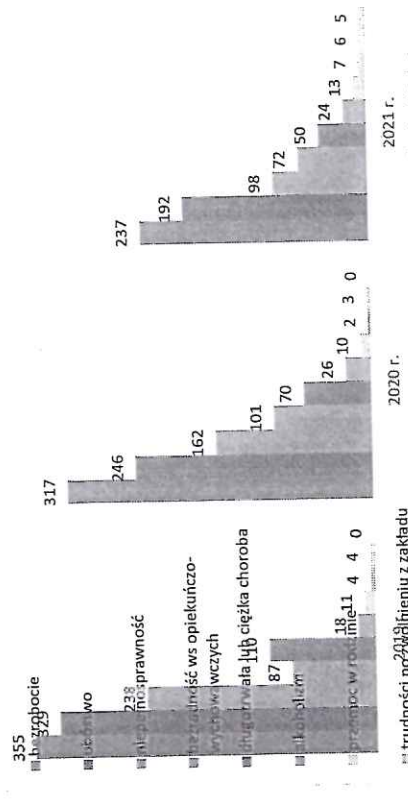
Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2019-2021 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte bezrobociem, ubóstwem i niepełnosprawnością oraz zmagające się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

W latach 2019-2021 stale spadała liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie z powodu bezrobocia (z 355 w 2019 r. do 237 w 2021 r.), ubóstwa (z 329 w 2019 r. do 192 w 2021 r.), niepełnosprawności (z 238 w 2019 r. do 98 w 2021 r.), długotrwałej lub ciężkiej choroby (ze 110 w 2019 r. do 50 w 2021 r.). Jednocześnie po wzroście w 2020 r., rok później zmniejszyła się liczba odbiorców wsparcia doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (87 w 2019 r., 101 w 2020 r., 72 w 2021 r.).

Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. 20% Polaków żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa; znaczna większość z nich to osoby starsze i rodziny wielodzietne. Skala ta sprawia, że wiele rodzin nie jest w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich potrzeb mieszkaniowych na odpowiednim poziomie – Polska ma jeden z najniższych wskaźników liczby mieszkań na 1.000

mieszkańców (392) wśród krajów Unii Europejskiej. Z danych Eurostatu wynika z kolei, że na każdego mieszkańca Polski przypada 1,2 pokoju – to jeden z najgorszych wyników wśród krajów Wspólnoty. Blisko 37% Polaków mieszka w przeludnionych mieszkaniach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. liczba mieszkań w gminie Ostrów zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim (z 1.991 w 2019 r. do 2.010 w 2020 r., brak danych za 2021 r.). Z kolei z informacji Urzędu Gminy Ostrów wynika, że w 2021 r. zasoby mieszkaniowe gminy tworzyło 10 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 573,02 m², wszystkie w budynkach stanowiących własność gminy. W gminie nie ma lokali socjalnych. W okresie 5 najbliższych lat nie planuje się powiększenia zasobu mieszkaniowego gminy, a w istniejących lokalach nie ma możliwości wydzielenia lokali socjalnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2020 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu splukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 92,4% mieszkań, ustęp splukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 83,3% i 79,7% mieszkań, a centralne ogrzewanie posiadało 63,7% mieszkań w gminie. Na terenie gminy jest także sieć gazowa; było do niej podłączonych 45,7% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkań, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe (w latach 2019-2021 nie przyznawano w gminie dodatków energetycznych). Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	4	3	3
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	21.419	23.306	27.084

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególności sposób dotyka osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc w rodzinie, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

Z „Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych”, które odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., wynika, że w Polsce z problemem bezdomności zmagają się ok. 30,3 tys. osób – 82,1% stanowią mężczyźni, 14,6% kobiety, a pozostałe 3,3% dzieci. Zdecydowana większość z nich – 80% – przebywa w różnego rodzaju placówkach, a blisko 20% w miejscach niemieszkalnych, czyli np. w pustostanach, altanach działkowych, garażach. Ostatnie badania wykazały, że coraz częściej bezdomnością zagrożeni się młodzi ludzie opuszczający placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzież z rodzin defaworyzowanych.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Ostrów zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie. W 2019 r. z powodu bezdomności Ośrodek udzielił wsparcia kilku, w każdym roku, osobom (4 w 2019 r., 3 w 2020 r., 6 w 2021 r.). Osobom w kryzysie bezdomności mogą być udzielane świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także w postaci schronienia w ośrodkach wsparcia, które zapewniają całonocne i tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmocnienie aktywności społecznej i rozwiązanie problemu bezdomności. Do tych placówek należą: Schronisko dla bezdomnych kobiet i mężczyzn w Dębicy (ul. Św. Brata Alberta 2, 39-200 Dębica) i Schronisko z usługami opiekuńczymi w Nizinach (Niziny 66A, 28-142 Tuczępy). W 2020 r. w schroniskach dla osób bezdomnych ze skierowaniem z GOPS-u przebywały 3 osoby (w tym 1 osoba w schronisku z usługami opiekuńczymi), w 2021 r. 2 osoby (w tym 1 osoba w schronisku z usługami opiekuńczymi). Łączny koszt pobytu osób bezdomnych w schroniskach wyniósł: 17.345 zł w 2020 r. i 27.090 zł w 2021 r.

Wykluczenie komunikacyjne jest przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka. Problem dotyka szczególnie mieszkańców mniejszych miejscowości a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

W gminie Ostrów usługi komunikacji publicznej realizują prywatne firmy przewozowe. Ocenia się, że dobry dostęp do komunikacji publicznej mają wszyscy mieszkańcy gminy.

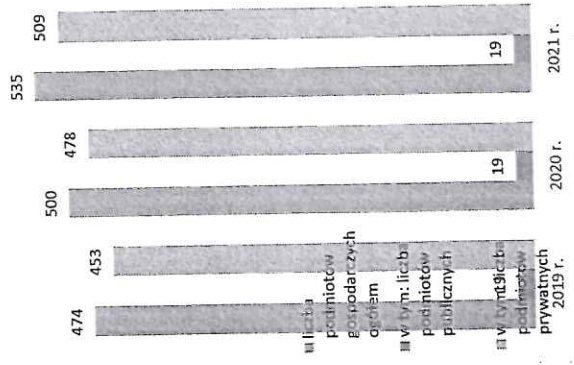
2. POTENCJAŁ GOSPODARZY I PROBLEM BEZROBOCIA

Gmina Ostrów jest gminą o charakterze rolniczo-przemysłowym. Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że w gminie Ostrów znajdowało się 470 gospodarstw rolnych, w tym 467 gospodarstw indywidualnych. Przeważały gospodarstwa małe o powierzchni 1-5 ha (370). Spośród gospodarstw rolnych w gminie, 143 prowadziły sprzedaż swoich produktów, natomiast 326 działało wyłącznie na własne potrzeby.

W latach 2019-2021 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 474 w 2019 r. do 535 w 2021 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (453 w 2019 r., 478 w 2020 r., 509 w 2021 r.). Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie działało w takich branżach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (100 podmiotów), budownictwo (98) oraz przetwórstwo przemysłowe (87).

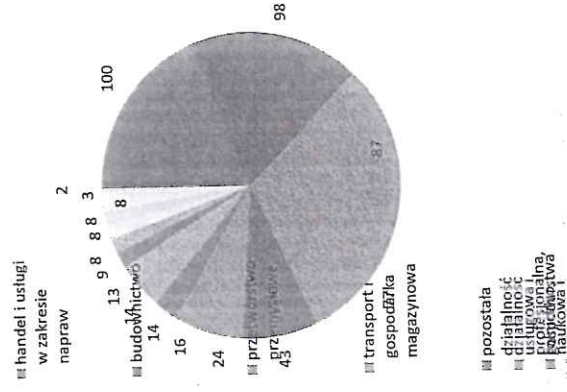
Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.

Gmina Ostrów znajduje się w czołówce gmin powiatu ropczycko-sędziszowskiego jeśli chodzi o zrównoważony rozwój i zamożność. Znaczące środki gmina pozyskuje z zakładu zagospodarowania i składowiska odpadów w Kozodrzy, gdzie trafiają śmieci nie tylko z najbliższej okolicy, ale także odleglejszych miejsc.

Ocenia się, że liczba miejsc pracy na terenie gminy nie jest wystarczająca. Część jej mieszkańców podejmuje zatrudnienie w sąsiednich powiatach. Największymi pracodawcami w gminie są: Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie, cukrownia – Südzucker Polska S.A.; Polskie Sieci Energetyczne S.A., Gaz-System S.A., PGE Dystrybucja, Euro-Eko Sp. z o.o. w Kozodrzy – firma zajmująca się przetwarzaniem odpadów, Firma Handlowo-Usługowa „Rolmasz” w Kamionce świadcząca usługi rolnicze oraz FPH Art-Progres w Woli Ocieckiej zajmująca się produkcją i projektowaniem materiałów reklamowych. Gmina stara się przyciągać nowych mieszkańców, inwestuje w infrastrukturę i turystykę. W ostatnich latach

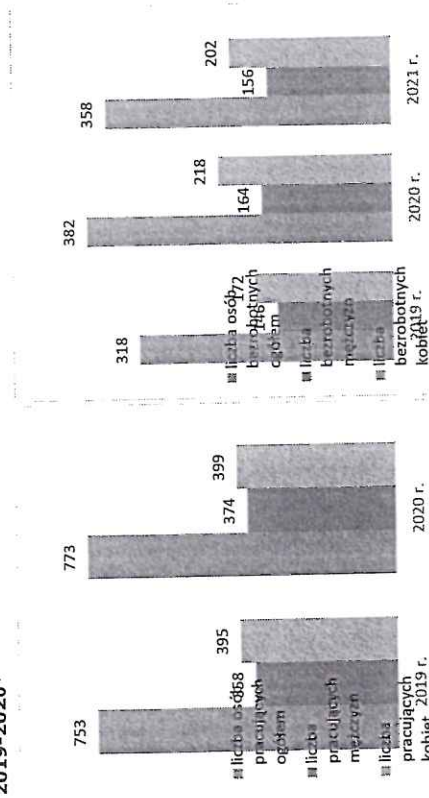
znacznie rozwinęło się budownictwo, handel i usługi. Szansy na dalszy rozwój gmina upatruje w budowie zjazdu z autostrady i remoncie drogi wojewódzkiej, co może przelożyć się na wzrost inwestycji krajowych i zagranicznych.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Ostrów zmniejszyła w stosunku do 2019 r. (z 753 w 2019 r. do 773 w 2020 r.; brak danych za 2021 r.). Spadła również liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (z 187,2 w 2019 r. do 176,5 w 2020 r.; brak danych za 2021 r.).

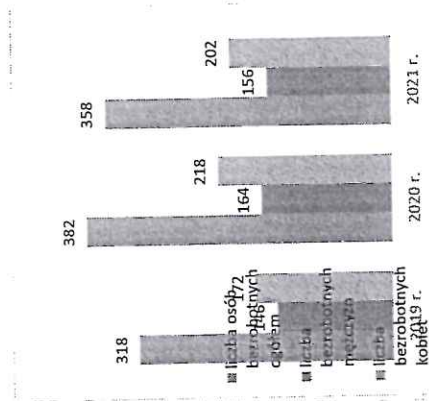
Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ropczycach wynika, że po wzroście w 2020 r., rok później liczba osób bezrobotnych w gminie spadła, ale była wyższa niż w 2019 r. (318 w 2019 r., 382 w 2020 r., 358 w 2021 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (172 w 2019 r., 218 w 2020 r., 202 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020*

Wykres 9. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Powiatowy Urząd Pracy w Ropczycach.

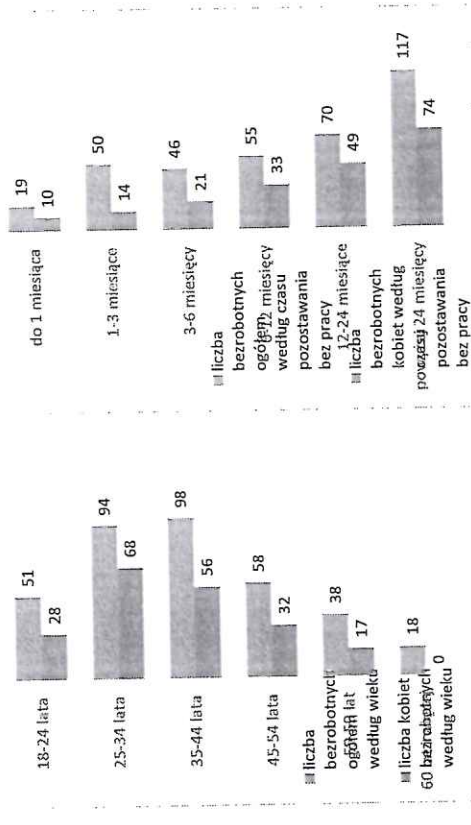
*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2020-2021 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był wyższy niż w 2019 r. (6,8% w 2019 r., 8,2% w 2020 r. i 7,7% w 2021 r.).

Na koniec 2021 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (98 osób, w tym 56 kobiet) oraz 25-34 lata (94 osoby, w tym 68 kobiet), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwałe, powyżej 24 miesięcy (117 osób, w tym 74 kobiety), osoby z krótkim stażem pracy – od roku do 5 lat (97 osób, w tym 60 kobiet) a także osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (111 osób w tym 77 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 10-13. Bezrobotni w gminie na koniec 2021 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

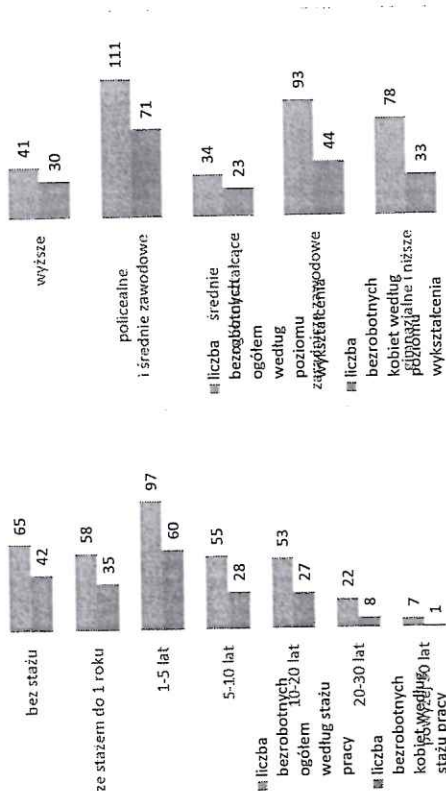
Analizując dobre i bardzo dobre informacje o malejących wskaźnikach bezrobocia w całym kraju warto zwrócić uwagę, iż o rzeczywistej kondycji rynku pracy świadczy stan zatrudnienia i bierności zawodowej. Bierni zawodowo to osoby, które nie miały zatrudnienia, nie szukały go i nie były gotowe do podjęcia żadnej zawodowej aktywności.

Powodów bierności zawodowej jest kilka, przy czym ekonomiści i eksperci najczęściej wymieniają wyższe świadczenia socjalne jako element, który wiele osób zdolnych do podjęcia pracy zniechęca do jakiegokolwiek aktywności; obniżenie wieku emerytalnego, które zdezaktywowało dużą grupę osób oraz przyczyny kulturowe – w Polsce dla znacznej grupy obywateli praca nie jest wartością, pracują tylko ci, którzy muszą, by przeżyć.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2021 r. wykazało, że biernych zawodowo w Polsce było ponad 13 mln obywateli (przy ok. 17 mln aktywnych), w tym ponad 1/3 jest w wieku produkcyjnym. Poważnym problemem jawi się również zjawisko zwane NEET (ang. not in employment education or training), określane młodzież pozostającą poza sferą zatrudnienia i edukacji, czyli tych, którzy nie uczą się i nie pracują. Według danych Eurostatu młodzieży w wieku 20-34 lata niepracującej i nieuczącej się stanowią ponad 16% swojej grupy wiekowej. Osobnym zagadnieniem jest tzw. „szara strefa” – osoby pracujące bez rejestracji, często za granicą. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego, w szarej strefie pracuje ok. 900 tys. osób, czyli ponad 5% aktywnych zawodowo. Możliwe jednak, że jest to liczba mocno niedoszacowana.

3. PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywiającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Wykres 14. Stopy bezrobocia w powiecie ropczycko-sędziszowskim, w województwie podkarpackim i w kraju w latach 2019-2021 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Ropczycach.

W latach 2019-2021 stopa bezrobocia w powiecie ropczycko-sędziszowskim była wyższa niż w województwie podkarpackim, i znacznie wyższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

W gminie Ostrowód zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2021 r. kadrę GOPS-u stanowiło 9 osób, w tym kierownik, 4 pracowników socjalnych, 2 pracowników ds. świadczeń rodzinnych, asystent rodziny i księgowa. Ośrodek zatrudniał także opiekunów na umowy cywilno-prawne, m.in. osoby świadczące usługi opiekuńcze i informatyczne. Wszyscy pracownicy Ośrodka posiadali wykształcenie wyższe. Specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiadał 1 pracownik socjalny, a specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego – 3 pracowników socjalnych.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Kadra GOPS-u w 2021 r.

	liczba osób
kadra kierownicza	1
pracownicy socjalni	4
pracownicy ds. świadczeń rodzinnych	2
asystent rodziny	1
księgowa	1

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

W latach 2020-2021 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w 2019 r. (12.610.708 zł w 2019 r., 14.161.149 zł w 2020 r., 14.322.383 zł w 2021 r.). Przyczynił się do tego głównie wzrost wydatków na świadczenia wychowawcze. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiła poniższa tabela.

Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2019 r.	w 2020 r.	w 2021 r.
ogółem	12.610.708	14.161.149	14.322.383
w tym w budżecie GOPS-u	12.526.629	14.097.455	14.180.095
ochrona zdrowia	0	0	0
przeciwdziałanie narkomanii	84.079	40.388	115.204
przeciwdziałanie alkoholizmowi			
pomoc społeczna	268.096	335.426	375.713
domy pomocy społecznej	2.000	1.537	897
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	18.779	16.428	15.108
składki na ubezpieczenia zdrowotne			
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze	102.051	43.412	74.308
oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	22.196	23.306	27.084
dodatki mieszkaniowe	220.006	191.766	182.248
zasiłki stałe	540.961	586.007	606.012
Ośrodek Pomocy Społecznej	26.928	47.867	13.573
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	180.000	180.000	160.000
rodzina	6.986.000	8.591.610	8.877.583
świadczenie wychowawcze			
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	3.759.675	3.686.452	3.687.729
z ubezpieczenia społecznego			
wspieranie rodziny	356.382	355.395	70.650
rodziny zastępcze	28.095	47.925	99.441
składki na ubezpieczenie zdrowotne			
opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	15.460	13.630	16.833

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasilek stały	41	39	32	220.006	191.766	182.248
zasilek okresowy	24	21	16	44.965	43.412	20.866
zasilek celowy	113	161	108	93.401	159.231	124.687
posiłek	263	212	150	112.424	51.229	58.385
schronienie	4	3	2	31.261	17.345	27.090
ubranie	0	0	0	0	0	0
sprawnienie pogrzebu	0	0	1	0	0	3.000
odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	13	11	12	268.096	335.426	375.713
usługi opiekuńcze	5	5	1	60.715	38.804	5.523
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0*	0*	0*	0	0	0
specjalistyczne usługi poradnictwo	0*	0*	0*	0	0	0
praca socjalna	94*	84*	46*	0	0	0
interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	0	0	0
kontrakt socjalny	24	40	12	0	0	0
projekt socjalny	0	21	0	0	0	0

*liczba rodzin
Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2019-2021 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Po wzroście w 2020 r., rok później liczba osób objętych zasiłkiem celowym spadła do poziomu zbliżonego z 2019 r. (113 w 2019 r., 161 w 2020 r., 108 w 2021 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wspieraniem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup

posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2019-2021 liczba osób objętych posiłkiem zmniejszała się z roku na rok (z 263 w 2019 r. do 150 w 2021 r.).

Warto dodać, że w latach 2019-2020 GOPS realizował współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa. W jego ramach w analizowanym okresie pomoc żywnościowa trafiła do odpowiednio 750 i 785 osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W 2021 r., z powodu pandemii Covid-19, program nie realizowano.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było także pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Ich liczba utrzymywała się na zbliżonym poziomie (13 w 2019 r., 11 w 2020 r., 12 w 2021 r.).

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2019-2021 liczba rodzin objętych pracą socjalną stale zmniejszała się (z 94 w 2019 r. do 46 w 2021 r.).

Praca socjalna prowadzona była m.in. w oparciu o kontrakt socjalny, czyli umowę wsparcia zawartą pomiędzy pracownikiem socjalnym a osobą ubiegającą się o pomoc. W 2019 r. pracownicy socjalni zawarli 7 kontraktów i prowadzili pracę socjalną z 36 rodzinami, rok później zawarli 18 kontraktów i prowadzili pracę socjalną z 40 rodzinami, a także realizowali 1 projekt socjalny z 21 osobami, a w 2021 r. zawarli 12 kontraktów i prowadzili pracę socjalną z 46 rodzinami.

Wśród usług ważną rolę odgrywały także usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2021 r. liczba osób nimi objętych zmniejszała się w stosunku do lat 2019-2020 (odpowiednio 5 i 3 w 2019 r., 5 i 2 w 2020 r., 1 i 1 w 2021 r.).

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, GOPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W latach 2019-2021 pracował 1 asystent rodziny (w 2019 r. środki na pokrycie kosztów jego zatrudnienia pozyskano w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”, a w latach 2020-2021 w ramach Programu „Asystent rodziny”), pod którego opieką pozostawała podobna liczba rodzin (10 w 2019 r., 11 w 2020 r., 10 w 2021 r.).

W latach 2019-2021 gmina ponosiła również odpowiedzialność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej. Po spadku w 2020 r., w kolejnym roku ich liczba wzrosła do poziomu z 2019 r. (16 w 2019 r., 11 w 2020 r., 16 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
dzieci w pieczy zastępczej	1	1	1
liczba asystentów rodziny	10	11	10
liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	51.973	57.325	62.848
wydatki z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (ogółem)	16	11	16
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	16	11	16
w tym: liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	28.095	47.925	99.441

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

W analizowanym okresie GOPS wypłacał świadczenia wychowawcze. W latach 2020-2021 liczba przyznanych świadczeń była wyższa niż w 2019 r. (13.925 w 2019 r., 17.199 w 2020 r., 17.782 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
świadczenia wychowawcze	13.925	17.199	17.782
liczba przyznanych świadczeń	858	871	932
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	6.905.681	8.518.553	8.802.102
kwota przyznanych świadczeń (w zł)			

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

W latach 2019-2021 Ośrodek zajmował się także przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba stale zmniejszała się (z 16.127 w 2019 r. do 13.572 w 2021 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 11.615 w 2019 r. do 9.500 w 2021 r.). Uwagę zwraca stały wzrost liczby przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (z 458 w 2019 r. do 560 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	11.615	10.571	9.500	
liczba świadczeń	zasiłek pielęgnacyjny	3.294	3.035	2.973
liczba świadczeń	świadczenia pielęgnacyjne	458	502	560
liczba świadczeń	specjalny zasiłek opiekuńczy	347	302	245
liczba świadczeń	jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	82	63	65
liczba świadczeń	świadczenie rodzicielskie	331	258	229
liczba świadczeń	ogółem	16.127	14.731	13.572

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał także zasiłek dla opiekunów osób z niepełnosprawnością. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2019-2021 GOPS wypłacił odpowiednio 178, 124 i 57 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 109.280, 75.701 i 34.022 zł.

W 2021 r. Ośrodek przyznał 1 jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży

i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasadzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2019-2021 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (16 w 2019 r., 18 w 2020 r., 16 w 2021 r.), a liczba wydanych świadczeń po spadku w 2020 r., rok później wzrosła (324 w 2019 r., 295 w 2020 r., 331 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	16	18	16
liczba przyznanych świadczeń	324	295	331
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	132.600	118.300	135.000

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

W latach 2019-2020 GOPS przyznawał także świadczenie „Dobry Start” – jednorazowe wsparcia dla uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości 300 zł. Ośrodek objął tego rodzaju świadczeniami odpowiednio 970 i 962 dzieci na łączną kwotę odpowiednio 290.850 i 288.450 zł. W 2021 r., w związku ze zmianami przepisów prawa, obsługę programu „Dobry Start” przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-2020

	2019 r.	2020 r.
liczba dzieci objętych świadczeniami	970	962
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	290.850	288.450

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek dla rodzin wielodzietnych, w latach 2019-2021 Ośrodek zajmował się również wydawaniem Kart Dużej Rodziny. Liczba rodzin, którym wydano karty w latach 2020-2021, była znacznie niższa niż w 2019 r. (72 w 2019 r., 27 w 2020 r., 33 w 2021 r.). Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie Kart Dużej Rodziny przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny	72	27	33
Koszt obsługi Kart Dużej Rodziny (w zł)	541	238	486

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, świadcząc pracę socjalną wobec ofiar i sprawców przemocy, zapewniając rodzinom wsparcie psychologa oraz będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ostrowie. W latach 2019-2021 do Zespołu wpłynęło odpowiednio 22, 15 i 24 „Niebieskie Karty”, prowadzono odpowiednio 26, 15 i 19 tego rodzaju procedur, którymi objęto odpowiednio 22, 15 i 16 rodzin. Osoby doznające przemocy lub stosujące przemoc mogły korzystać ze wsparcia psychologa w ramach działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowie.

W latach 2020-2021 Ośrodek realizował również Program rządowy „Czyste powietrze”, wydając właścicielom i współwłaścicielom budynków mieszkalnych jednorodzinnych niezbędne do ubiegania się o dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. W latach 2020-2021 Ośrodek wydał odpowiednio 6 i 16 takich zaświadczeń.

W latach 2019-2020 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie wraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach realizował finansowany ze Europejskiego Funduszu Społecznego projekt pn. „Liderzy Kooperacji”. Jego celem było zwiększenie skuteczności pomocy społecznej i wsparcia udzielanego mieszkańcom powiatu ropczycko-sędziszowskiego, dzięki współpracy instytucji zaangażowanych w różne obszary działalności publicznej. Powołano składający się z 10 osób Powiatowy Zespół Kooperacji (pracownicy GOPS i PCPR, animatorzy, pedagog szkolny, przedstawiciel Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej w Ropczycach, dzielnicy, kurator zawodowy z Sądu Rejonowego w Ropczycach). Pilotażowo działaniami objęto 5 rodzin z terenu gminy Ostrów, które otrzymały pomoc w formie materialnej zgodnie z ich indywidualnymi zdiagnozowanymi potrzebami (sprzęt rehabilitacyjny dla dziecka niepełnosprawnego, komputer, usługi rehabilitacyjne i edukacyjno-kompensacyjne (korepetycje dla dzieci), usługi

poprawy wizerunku, wyjazd integracyjno-wychnieniowy, usługi dietetyczne, konsultacje psychiatryczne, porady prawne i psychologiczne, szkolenia – kurs prawa jazdy, kurs pierwszej pomocy przedmedycznej).

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury społecznej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Ostrów, oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, nie funkcjonują instytucje wsparcia. Mieszkańcy gminy mają natomiast możliwość korzystania z oferty podmiotów udzielających wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach , ul. Konopnickiej 3, 39-100 Ropczyce	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pomocy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pomocy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu. Zakres oferowanych usług: interwencja kryzysowa służąca przywróceniu równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Kategoria klienta: osoby w sytuacji kryzysowej, ofiary przemocy. Zakres oferowanych usług: treningi samoobsługi i umiejętności społecznych, polegające na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną. Zakres oferowanych usług: treningi samoobsługi i umiejętności społecznych, polegające na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną. Zakres oferowanych usług: rehabilitacja społeczna i zawodowa w zakresie przywracania lub pozyskiwania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnościami i upośledzeniem umysłowym. Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne: pomoc w nauce, rozwój zainteresowań, pomoc kompetencji rodzicielskich.
Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ropczycach , ul. Konopnickiej 3, 39-100 Ropczyce	
Środowiskowy Dom Samopomocy w Ropczycach , ul. Konarskiego 4, 39-100 Ropczyce	
Środowiskowy Dom Samopomocy w Sędziszowie Malopolskim , ul. Kościuszki 20, 39-120 Sędziszów Malopolski	
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Ropczycach , ul. Mickiewicza 59, 39-100 Ropczyce	
Płacówka Wsparcia Dziennego „Nasza Baza” w Ropczycach , ul. Konopnickiej 3, 39-100 Ropczyce	

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ropczycach,
ul. Wyszyńskiego 14,
39-100 Ropczyce

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelaktualnie oraz dla Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Intelaktualnie w Lubzinie,
39-102 Lubzina 47

Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Rudzie,
Ruda 102, 39-122 Kamionka

Schronisko dla bezdomnych kobiet i mężczyzn w Dębicy,
ul. Św. Brata Alberta 2,
39-200 Dębica

Schronisko z usługami opiekuńczymi w Nizinach,
Niziny 66a, 28-142 Tuczępy

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ropczycach,
ul. Konopnickiej 3,
39-100 Ropczyce

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 tys. osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób.

Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r., a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania

Zakres oferowanych usług: edukacja i wychowanie, pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna, rewalidacja, wspieranie rozwoju.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z niepełnosprawnością intelektualną.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby w podszym wieku i z niepełnosprawnością.

Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt, wyżywienie, odzież, środki higieny, praca socjalna, pomoc w rozwiązywaniu problemu bezdomności.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.

Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt, wyżywienie, odzież, środki higieny, praca socjalna, pomoc w rozwiązywaniu problemu bezdomności; usługi opiekuńcze.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności oraz wymagające usług opiekuńczych

Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

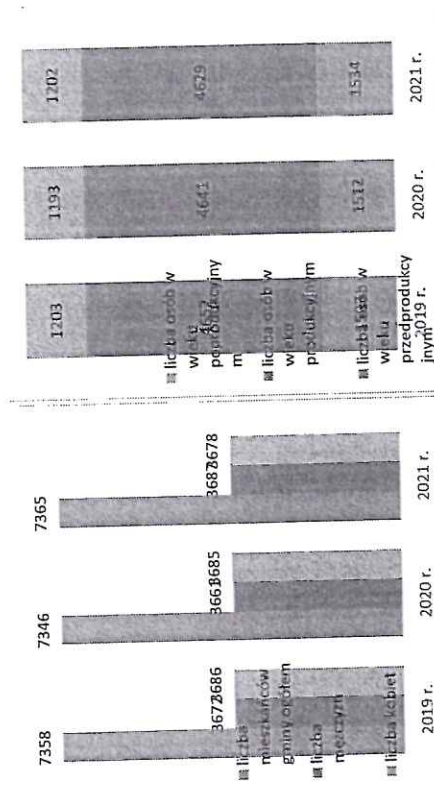
Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, po spadku w 2020 r., rok później liczba ludności gminy Ostrów osiągnęła poziom wyższy niż w 2019 r. (7.358 w 2019 r., 7.346 w 2020 r., 7.365 w 2021 r.). Na koniec lat 2020-2021 większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety, a na koniec 2021 r. – mężczyźni.

W analizowanym okresie stale rosła liczba dzieci i młodzieży, stale spadała liczba osób w wieku produkcyjnym, a liczba osób starszych utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 15-16. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021

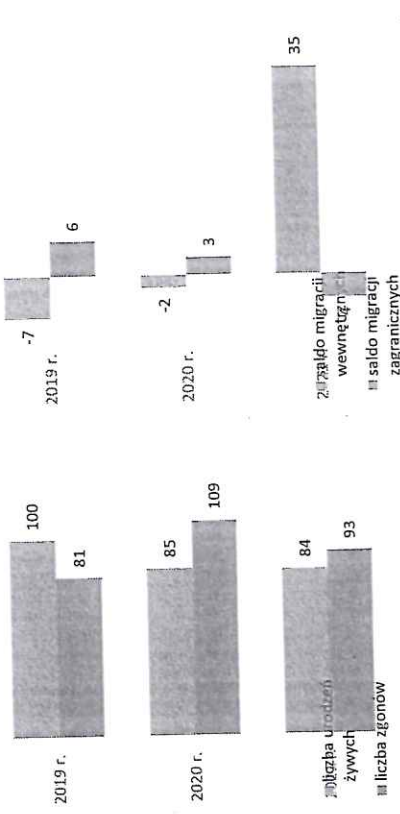

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 r. przyrost naturalny w gminie był dodatni (+19), natomiast w latach 2020-2021 ujemny (-24 w 2019 r., -9 w 2021 r.), głównie za sprawą przyrostu liczby zgonów. O ile saldo migracji w latach 2019-2020 było zbilansowane (-1 w 2019 r., +1 w 2020 r.), o tyle w 2021 r. przybrało bardzo korzystną postać (+31 w 2021 r.), głównie za sprawą osiedlenia się na terenie gminy ludności z innych jednostek w kraju.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

Wykresy 17-18. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zaznaczyć, że 3 letni okres jest zbyt krótkim, aby jednoznacznie zdefiniować tendencje demograficzne gminy, niemniej zauważyć można, że sytuacja jest mniej niekorzystna niż w innych gminach. Udział dzieci i młodzieży w populacji mieszkańców gminy jest wyższy niż osób starszych i w latach 2019-2021 nieznacznie zwiększał się (20,4% w 2019 r., 20,6% w 2020 r. i 20,8%).

W analizowanym okresie współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi utrzymywał się na stałym poziomie (20 osób w każdym roku), z kolei odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców gminy nieznacznie zmniejszył się (13,8 w 2019 r. po 13,7 w latach 2020-2021). Niemniej należy się liczyć z możliwością przyrostu populacji osób starszych i podjąć stosowne działania zaradcze mające na celu zabezpieczenie potrzeb tej grupy wiekowej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W okresie międzypisowym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym – z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu

dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkańców Polski ma ponad 60 lat.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – do 2025 r. będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedożywieniu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednaki sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

Ocenia się, że obecnie najważniejszymi problemami dotykającymi starszych mieszkańców gminy Ostrow są: samotność, wykluczenie z powodu wieku i stanu zdrowia, a także bariery architektoniczne. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie wspiera seniorów, m.in. poprzez usługi opiekuńcze, pomoc finansową, pomoc rzeczową w postaci posiłków i kierowanie do domów pomocy społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie				liczba świadczeń				kwota świadczeń			
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2021 r.
zasilek celowy	3	4	4	3	4	4	4	4	1.100	1.250	1.300	850
zasilek celowy specjalny	1	1	1	1	2	3	800	500	0	0	0	0
zasilek okresowy	1	0	0	1	0	0	39	0	0	0	0	0
zasiłki stałe	2	3	3	24	47	36	13.824	14.526	14.526	14.526	14.496	8.668
zasilek celowy z programu „Posilek w szkole i w domu”	6	8	9	13	38	35	3.623	9.073	8.668	8.668	8.668	8.668
usługi opiekuńcze	5	5	1	2.489	1.598	220	60.715	38.804	5.523	5.523	5.523	5.523
odpłatność za pobyt w DPS	13	11	12	115	129	140	268.096	335.426	375.713	375.713	375.713	375.713

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

Na terenie gminy organizowane są przedsięwzięcia kulturalne, rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne, w których uczestniczą lub mogą uczestniczyć seniorzy. Należą do nich m.in.: wycieczki, wyjazdy do kina, kursy i spotkania ze specjalistami, m.in. z fizjoterapeutą i dietetykiem.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ostrowie, na terenie gminy działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom z gminy. Są to: działające w ramach Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Ostrow Klub Seniora i Klub Aktywnych w Kamionce (Kamionka 69, 39-122 Kamionka; spotkania, imprezy okolicznościowe), Dom Pomocy Społecznej w Rudzie (Ruda 102, 39-122 Kamionka; całodobowa opieka), Dom Pomocy Społecznej w Lubzinie (39-102 Lubzina 47; całodobowa opieka), Caritas (39-103

Ostrów; doraźna pomoc materialna, organizowanie imprez okolicznościowych), Akcja Katolicka (39-103 Ostrów; odwiedziny, organizowanie imprez okolicznościowych), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach (ul. Konopnickiej 3, 39-100 Ropczyce; orzecznictwo, wypożyczalnia sprzętu), Gabinet Fizjoterapii w Ostrowie (39-103 Ostrów; zabiegi rehabilitacyjne), Ochronka dla Seniora – Dzienny Dom Pobytu w Zagorzycach (Zagorzycze 136, 39-120 Sędziszów Małopolski; dzienny pobyt z pełnym wyżywieniem, zajęcia terapeutyczne i kulturalne), a także Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich „Ostrowianki” (39-103 Ostrów 35a), Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich „Dzżary” (39-104 Dzżary 59), Koło Gospodyń Wiejskich w Kamionce (39-122 Kamionka) oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Ociece (39-104 Ocieka).

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Ostrów funkcjonuje 5 podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz działają 2 apteki i 1 punkt apteczny. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Podmioty lecznicze i apteki w gminie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ostrowie	39-103 Ostrów 225
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ostrowie,	39-104 Ocieka 343
Filia w Ociece	
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ostrowie,	39-122 Kamionka
Filia w Kamionce	
Gabinet Stomatologiczny w Ostrowie	39-103 Ostrów 225
Gabinet Stomatologiczny w Ostrowie	39-103 Ostrów 35c
Gabinet Stomatologiczny w Kamionce	39-122 Kamionka
Gabinet Fizjoterapii „Agma-Rech” w Ostrowie	39-103 Ostrów 35c
Apteka „Arfarm” w Ostrowie	39-103 Ostrów 224a
Apteka „Remedium” w Ostrowie	39-103 Ostrów 226

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

W ramach Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Ostrowie i jego filii w Ociece i Kamionce działają: poradnie lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, gabinety diagnostyczno-zabiegowe oraz pielęgniarki środowiskowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2020-2021 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej była niższa niż w 2019 r. (18.035 w 2019 r., 15.215 w 2020 r., 15.686 w 2021 r.),

na co wpływ miała pandemia Covid-19. Na terenie gminy brakuje takich lekarzy specjalistów, jak pediatra i ginekolog.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Ostrów zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ropczycach. Według jego danych, po wzroście w 2020 r., rok później liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16. roku życia) spadła (16 w 2019 r., 23 w 2020 r., 13 w 2021 r.), a liczba wydanych w latach 2020-2021 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia) była niższa niż w 2019 r. (172 w 2019 r., 147 w 2020 r., 157 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Ropczycach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba osób zaliczonych do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności	188	170	170
do niepełnosprawności	16	23	13
do stopnia niepełnosprawności	172	147	157

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ropczycach.

Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności wśród osób do 16. roku życia należały: całościowe zaburzenia rozwojowe (6 osób w 2019 r., po 8 osób w latach 2020-2021), choroby neurologiczne (5 osób w 2019 r., 6 osób w 2020 r., 1 osoba w 2021 r.), choroby układu oddechowego i krążenia (2 osoby w 2019 r., 3 osoby w 2020 r., 2 osoby w 2021 r.) oraz upośledzenie umysłowe (5 osób w 2020 r., 1 osoba w 2021 r.), a wśród osób w wieku 16 lat i więcej upośledzenie narządu ruchu (67 osób w 2019 r., 59 osób w 2020 r., 51 osób w 2021 r.), choroby neurologiczne (51 osób w 2019 r., 46 osób w 2020 r., 44 osób w 2021 r.), choroby układu oddechowego i krążenia (49 osób w 2019 r., 29 osób w 2020 r., 40 osób

w 2021 r.) oraz choroby psychiczne (19 osób w 2019 r., 21 osób w 2020 r., 29 osób w 2021 r.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2019 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń pomocy społecznej w gminie skorzystało 81 rodzin liczących 238 osób, rok później – 62 rodziny liczące 162 osoby, a w 2021 r. – 42 rodziny liczące 98 osób.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat form pomocy udzielanej przez GOPS osobom z niepełnosprawnością w gminie.

Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019–2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie		kwota świadczeń	
	2019 r.	2020 r.	2019 r.	2020 r.
zasiłek stały	40	38	31	212.266
zasiłek okresowy (z powodu niepełnosprawności)	2	2	1	2.191
dotatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka	41	37	31	47.326
niepełnosprawnego zasiłek pielęgnacyjny	258	274	268	624.137
świadczenie pielęgnacyjne	40	45	47	723.215
specjalny zasiłek dla opiekuna	29	25	21	211.937
				186.740
				150.643
				38.510

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ostrowie, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą: m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach (ul. Konopnickiej 3, 39-100 Ropczyce), Środowiskowy Dom Samopomocy w Ropczycach (ul. Konarskiego 4, 39-100 Ropczyce), Środowiskowy Dom Samopomocy w Sędziszowie Małopolskim (ul. Kościuszki 20, 39-120 Sędziszów Małopolski), Warsztaty Terapii Zajęciowej w Ropczycach (ul. Mickiewicza 59, 39-100 Ropczyce), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ropczycach (ul. Wyszyńskiego 14, 39-100 Ropczyce), Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelakualnie oraz dla Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Intelakualnie w Lubzinie (39-102 Lubzina 47) oraz Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Rudzie (Ruda 102, 39-122 Kamionka).

6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19

Pandemia Covid-19 znacząco wpłynęła na większość dziedzin życia, tworząc nową rzeczywistość a z nią nowe problemy społeczne. Szczególnie uwydatniły się braki kadrowe w służbie zdrowia i domach pomocy społecznej; wyraźniej zarysowała samotność seniorów, przemoc w rodzinach, cyberprzemoc, uzależnienia behawioralne (głównie od sieci Internet), pojawiły się problemy psychiczne wynikające z izolacji.

Skutki pandemii to także groźba utraty pracy, a co za tym idzie prowadzące do ubóstwa zmniejszenie lub utrata dochodów osób i rodzin, pogorszenie stanu zdrowia z uwagi na utrudnienia w dostępie do lekarzy, w tym specjalistów (zarówno rzeczywiste, jak i wynikające z lęku pacjentów). Szczególne trudności dotknęły osoby wykluczone, w tym osoby w kryzysie bezdomności, które z powodu „zdalnego” działania większości placówek i instytucji nie mogły skorzystać z ich oferty i pomocy, ponieważ kontakt odbywał się przez telefon lub Internet – media, do których dostępu nie mają osoby wykluczone. Analizując ofertę pomocy w związku z pandemią Covid-19, należy podkreślić, iż większy problem krył się w dotarciu z informacją o dostępnej i możliwej pomocy niż z jej rzeczywistym brakiem.

W gminie Ostrow, w czasie trwania pandemii Covid-19, podejmowano działania służące jej ograniczeniu oraz zapewnieniu pomocy i wsparcia osobom najbardziej jej skutkami dotkniętym. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie wdrożył rekomendacje Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dla ośrodków pomocy społecznej oraz zalecenia zawarte w informacjach o zmianach w pomocy społecznej. Podczas realizacji zadań, poza tradycyjnymi, wykorzystywano zdalne kanały komunikacji, głównie rozmowy telefoniczne. Gminne Centrum Kultury i Sportu w Ostrowie z siedzibą w Kamionce podejmowało przedsięwzięcia o charakterze kulturalnym i sportowym z uwzględnieniem obowiązujących obostrzeń związanych z występowaniem pandemii Covid-19.

Z uwagi na pandemię Covid-19 odwołano w latach 2020-2021 odwołano coroczne turnieje wiedzy pożarniczej i zawody sportowo-pożarnicze, nie ogłoszono także konkursu ofert dla organizacji pozarządowych. W 2021 r. wydatkowano 10.000 zł na obsługę organizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem Covid-19 oraz dowozem mieszkańców gminy na szczepienia.

W połowie maja 2022 r. stan epidemii został w Polsce zastąpiony stanem zagrożenia epidemicznego.

7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

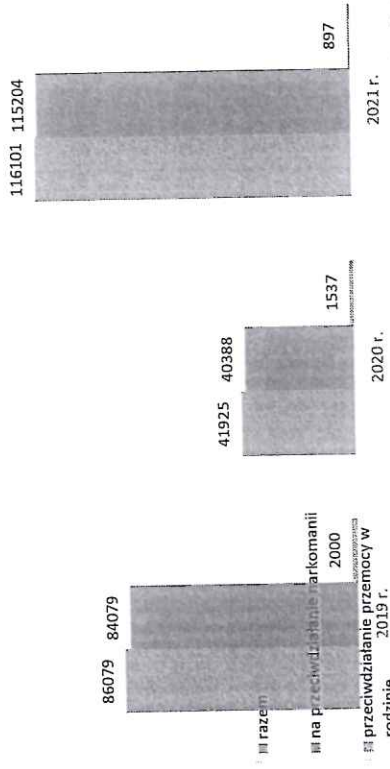
Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywiają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Ostrów na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2019-2021.

Wykres 19. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

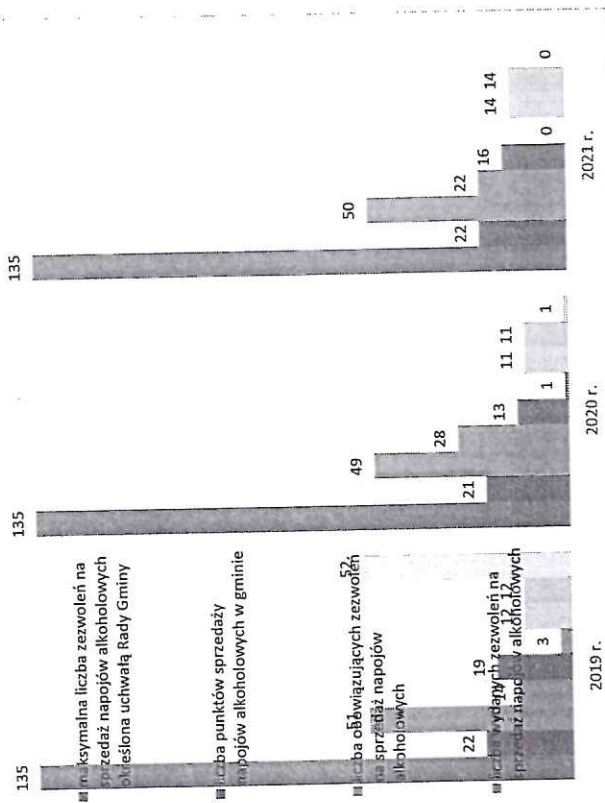

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

Po spadku w 2020 r., w 2021 r. znacznie wzrosła wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (86.079 zł w 2019 r., 41.925 zł w 2020 r., 116.101 zł w 2021 r.). W budżecie nie uwzględniano osobnych środków na przeciwdziałanie narkomanii.

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Ostrów, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych. W ramach swoich zdań Komisja m.in. opiniuje wnioski w sprawie wydania lub cofnięcia zezwolenia na alkohol, kontroluje punkty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych, monitoruje sytuację rodzin, w których stwierdzono problem alkoholowy, przeprowadza rozmowy motywujące, udziela porad osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązkowi poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Wykres 20. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-2021

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

W latach 2019-2021 określona uchwałą Rady Gminy maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie była taka sama (po 135), a liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych była na zbliżonym poziomie (22 w 2019 r., 21 w 2020 r., 22 w 2021 r.), podobnie jak liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (51 w 2019 r., 49 w 2020 r., 50 w 2020 r.). Z kolei liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych po znacznym wzroście w 2020 r., rok później spadła (14 w 2019 r., 28 w 2020 r., 22 w 2021 r.).

Po spadku w 2020 r., rok później liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy, wzrosła (19 w 2019 r., 13 w 2020 r., 16 w 2021 r.), a liczba członków rodzin tych osób, z którymi Komisja podjęła rozmowy, była niewielka (3 w 2019 r., 1 w 2020 r.).

W analizowanym okresie GKRPA podejmowała także czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień i występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego (w stosunku do 12 osób w 2019 r., 11 osób w 2020 r., 14 osób w 2021 r.).

W 2019 r. członkowie Komisji kontaktowali się z 22 osobami doznającymi przemocy w rodzinie, 21 osobami jej stosującymi oraz 9 świadkami przemocy w rodzinie. W 2020 r. kontakt podjęty przez GKRPA ograniczył się do 1 osoby doznającej przemocy w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: działające w Ostrowie – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i działający przy nim Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a w Ropczycach działająca w ramach Zespołu Opieki Zdrowotnej Poradnia Leczenia Uzależnień, Klub Abstynenta „Pro Futuro”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i działający przy nim Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, a także Komenda Powiatowa Policji.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowie	Ostrów 225, 39-103 Ostrów
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie	Ostrów 225, 39-103 Ostrów
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ostrowie	Ostrów 225, 39-103 Ostrów
Psycholog/terapeuta w Ostrowie	39-103 Ostrów
Zespół Opieki Zdrowotnej w Ropczycach – Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Wyszyńskiego 54, 39-100 Ropczyce
Klub Abstynenta „Pro Futuro” w Ropczycach	ul. Konopnickiej 5, 39-100 Ostrów
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach	ul. Konopnickiej 3, 39-100 Ostrów
Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach	ul. Konopnickiej 3, 39-100 Ostrów
Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach	ul. Piłsudskiego 22, 39-100 Ropczyce

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie wynika, że w latach 2020-2021 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu była wyższa niż w 2019 r. (10 rodzin liczących 18 osób w 2019 r., 14 rodzin liczących 26 osób w 2020 r., 14 rodzin liczących 24 osoby w 2021 r.). Z kolei liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie była podobna (3 rodziny liczące 11 osób w 2019 r., 2 rodziny liczące 10 osób w 2020 r., 3 osoby liczące 13 osób w 2021 r.). Ośrodek nie przyznawał pomocy z powodu narkomanii.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ostrowie. W latach 2019-2021 do Zespołu wpłynęło odpowiednio 22, 15 i 24 „Niebieskie Karty”, prowadzono odpowiednio 26, 15 i 19 tego rodzaju procedur, którymi objęto odpowiednio 22, 15 i 16 rodzin.

Świadczący usługi w gminie psycholog/terapeuta w 2021 r. objął wsparciem 10 osób. Z kolei w spotkaniach Klubu Abstynenta „Pro Futuro” w Ropczycach brało udział 7 mieszkańców gminy.

8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.

Gmina Ostrów posiada bazę oświatową, na którą składają się: 2 przedszkola (działające w ramach zespołów szkolno-przedszkolnych) i 6 szkół podstawowych. Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kozodrzy	
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Działaczy	39-103 Kozodrza 175
w tym: Ruchu Chłopskiego	
Publiczne Przedszkole im. Wandy Chotomskiej	39-103 Kozodrza 174
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Skrzyszowie	
Publiczna Szkoła Podstawowa	39-103 Skrzyszów 98
im. bł. ks. Jerzego Popiełuszki	
Publiczne Przedszkole	
Publiczna Szkoła Podstawowa im. bł. ks. Romana Siłko	39-122 Kamionka 206
w Kamionce	
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Ociece	39-104 Ocieka 352
Publiczna Szkoła Podstawowa	39-103 Ostrów 215
im. Henryka Sienkiewicza w Ostrowie	
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II	Wola Ociecka 114,
w Woli Ocieckiej	39-104 Ocieka

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

W roku szkolnym 2021/2022 do przedszkola uczęszczało 64 dzieci, nad którymi opiekę sprawowało 12 nauczycieli, a w szkołach podstawowych naukę pobierało 588 uczniów, a ich kadra pedagogiczna liczyła 106 nauczycieli.

Na terenie gminy funkcjonuje także placówka świadcząca opiekę nad dziećmi do lat 3. Jest to Żłobek „Gwiazdeczka” w Zdżarach (Zdżary 59, 39-104 Ocieka). W 2021 r. opiekę znalazło w nim 19 dzieci, nad którymi pieczę sprawowało 5 opiekunów. Warto dodać, że według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba dzieci w wieku do lat 3. W gminie zmniejszyła się z roku na rok (381 w 2019 r., 376 w 2020 r., 371 w 2021 r.).

9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Działalność kulturalna w gminie ogniskuje się wokół Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Ostrów z siedzibą w Kamionce. Celem placówki jest zaspokajanie potrzeb kulturalnych, bibliotecznych, oświatowych, sportowych, turystyczno-rekreacyjnych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz upowszechnianie wszelkich form w zakresie wiedzy i kultury, a także ocalenie od zapomnienia prawdy historycznej o gminie jako miejscu, które odegrało istotną rolę w historii II wojny światowej, ochrona zabytków ruchomych oraz pamiątek historycznych, rozpowszechnianie informacji na temat zasobów zgromadzonych w Parku Historycznym w Bliźnie, a także propagowanie i wzmacnianie więzi patriotycznych społeczeństwa, w tym poprzez gromadzenie i udostępnianie eksponatów obejmujących zagadnienia obronności Rzeczypospolitej Polskiej.

Centrum realizuje swoje zadania poprzez prowadzenie stałych zajęć z dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi, a główne kierunki pracy obejmują działy: muzyka, taniec, plastyka i teatr. Działalność obejmująca zajęcia plastyczno-artystyczne, taneczne i chór jest stała i systematyczna, natomiast działalność Ludowego Teatru Amatorskiego ma charakter zadaniowy. Dla dzieci i młodzieży placówka organizuje konkursy plastyczne, fotograficzne, recytatorskie i ortograficzne o tytuł „Mistrz ortografii”. Mają oni również możliwość korzystania z gry w bilard, tenisa stołowego oraz siłowni w budynku Centrum.

Siedzibą Centrum jest Dom Kultury i Pracy Twórczej im. Wilhelma Macha w Kamionce. W skład placówki wchodzi również: Dom Ludowy ze Świątlicą Wiejską w Borku Małym, Miejski Ośrodek Kultury im. Edwarda Żołowskiego w Skrzyszowie, w którym mieści się Gminne Centrum Informacji, Miejski Ośrodek Kultury ze

Świątlicą Wiejską w Bliźnie, Park Historyczny w Bliźnie oraz Kompleks sportowy w Ostrowie. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. Ośrodek zorganizował 16 imprez kulturalnych, w których wzięło udział 1.980 osób.

W strukturze Centrum działa także Biblioteka Publiczna w Ostrowie i jej 3 filie: – w Ociece, Skrzyszowie i Kamionce. W 2021 r. księgozbiór Biblioteki wraz z filiami liczył 33.4541 woluminów, liczba czytelników wyniosła 1.090, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 48.873 woluminy. Placówka umożliwiała czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet; na jej wyposażeniu było 11 komputerów, w tym 5 dostępnych dla czytelników.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Ostrów	
Dom Kultury i Pracy Twórczej im. Wilhelma Macha w Kamionce	39-122 Kamionka 69
Dom Ludowy w Borku Małym	39-120 Borek Mały
w tym: Wiejski Ośrodek Kultury im. Edwarda Żołowskiego w Skrzyszowie	Skrzyszów, 39-103 Ostrów
Wiejski Ośrodek Kultury w Bliźnie	39-104 Blizna
Biblioteka Publiczna w Ostrowie	39-103 Ostrów 215
Filia Biblioteki w Ociece	39-104 Ocieka 343
w tym: Filia Biblioteki w Skrzyszowie	Skrzyszów 100, 39-103 Ostrów
Filia Biblioteki w Kamionce	39-122 Kamionka 69
Park Historyczny w Bliźnie	39-104 Blizna

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna, na którą składają się: boiska, sale gimnastyczne oraz otwarte strefy aktywności. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

nazwa obiektu	adres obiektu
Zespół boisk sportowych w Ostrowie	39-103 Ostrów 240a
Boisko piłkarskie i Pole Biwakowe w Kamionce	39-122 Kamionka 4
Boisko piłkarskie w Ociece	39-104 Ocieka 342a
Boisko piłkarskie w Woli Ocieckiej	Wola Ociecka 133,
Boisko piłkarskie i Park Historyczny w Bliźnie	39-104 Ocieka
Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Ostrowie	Blizna 68, 39-104 Ocieka
	39-103 Ostrów 215a

Sala gimnastyczna i boiska przy Szkole Podstawowej w Skrzyszowie	Skrzyszów 98, 39-103 Ostrów
Sala gimnastyczna i boiska przy Szkole Podstawowej w Kozodrzy	Kozodrz 175, 39-103 Ostrów
Sala gimnastyczna i boiska przy Szkole Podstawowej w Kamionce	39-122 Kamionka 206
Sala gimnastyczna i boiska przy Szkole Podstawowej w Ociece	39-104 Ocieka 352
Sala gimnastyczna i boiska przy Szkole Podstawowej w Woli Ocieckiej	Wola Ociecka 114,
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Skrzyszowie	39-104 Ocieka
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Ostrowie	Skrzyszów 218/22
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Kozodrzy	39-103 Ostrów 1571/4
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Borku Małym	Kozodrz 247, 39-103 Ostrów
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Borku Małym	Borek Mały 41,
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Woli Ocieckiej	39-120 Sędziszów Małopolski
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Ociece	Wola Ociecka 114,
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Bliźnie	39-104 Ocieka
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Kamionce	39-104 Ocieka 352
Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Zdźarach	39-104 Blizna 75
	39-122 Kamionka 69
	Zdźary 59, 39-104 Ocieka

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

Do najważniejszych imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych w gminie należą: Dożynki gminne, Piknik nad Tuszynką, Wieczór poetycki, Spotkanie dzieci z Mikołajem, Biegi charytatywne, Rowerowy Rajd Ludzi Pracy w Skrzyszowie, Zawody sportowo-pożarnicze w Ostrowie, Pożegnanie Wakacji, Piknik Militaryny w Bliźnie, pikniki rodzinne w poszczególnych sołectwach, „Tropem Wilczym – Bieg Pamięci Żołnierzy Wykłętych” w Bliźnie, Halowy Turniej Piłki Nożnej dla uczniów Szkół Podstawowych, Turniej Piłki Siatkowej, Turniej Gier Komputerowych.

Gmina Ostrów posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój różnych form wypoczynku i rekreacji. Większość jej obszaru objęta jest Miejsko-Kolbuszowsko-Głogowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, rekreacji sprzyjają zalew i pole biwakowe w Kamionce, liczne trasy turystyczne, zabytkowe dwory i obiekty sakralne. Szczególną atrakcją gminy jest Park Historyczny Blizna – działający na terenie dawnego niemieckiego poligonu broni raketowej V1 i V2.

10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem

społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze sektora publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Ostrów funkcjonuje ponad 20 podmiotów ekonomii społecznej. Są to organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje wspólne działania na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Celem głównym współpracy jest poprawa jakości życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie

nazwa i adres organizacji	obszary działań	odbiorcy działań
Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bliźnięskiej , Blizna 6, 39-104 Ocieka	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Ludowej w Gminie Ostrów , 39-103 Ostrów 60	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Nasza Kamionka” , 39-122 Kamionka 206	rozwój lokalny	społeczność lokalna

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Ostrów , 39-103 Kozodrza	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet , 39-103 Skrzyszów 190	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Ludowy Klub Sportowy Ostrów , 39-103 Ostrów 224	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Klub Piłkarski Kaskada Kamionka , 39-122 Kamionka 69	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Posejdon-Ostrów , 39-103 Ostrów 35	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Uczniowski Klub Sportowy „Orzeł” Skrzyszów , 39-103 Skrzyszów	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci i młodzież
Klub Sportowy „Victoria” , 39-104 Ocieka 342a	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Rowerowa Eco Jazzda , 39-122 Kamionka 69	sport, turystyka, rekreacja, hobby; ekologia	społeczność lokalna
Stowarzyszenie na rzecz Przeciwdziałania Bezrobociu „Nasza Gmina - Nasza Rodzina” , 39-103 Ostrów 60	rynek pracy, aktywizacja zawodowa	rodziny, osoby bezrobotne
Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich „Ostrowianki” , 39-103 Ostrów 35a	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich „Zdżary” , 39-104 Zdżary 59	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Kamionce , 39-122 Kamionka	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Ociece , 39-104 Ocieka	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Ochotnicza Straż Pożarna w Ostrowie , 39-103 Ostrów 120	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Kamionce , 39-122 Kamionka 99	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Ociece , 39-104 Ocieka 315	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Kozodrzy , 39-103 Kozodrza 247	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Bliźnie , 39-104 Blizna 6	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Nowej Ociece , 38-104 Ocieka	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Osób Wspierających Działalność Apostolską Parafii w Ostrowie , 39-103 Ostrów 95	ratownictwo, bezpieczeństwo religia	społeczność lokalna wiszycy zainteresowani

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

Na 2023 r. gmina Ostrów zaplanowała zlecenie w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie dotyczących m.in.: ochrony i promocji zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki i przeciwdziałania problemom alkoholowym, pomocy społecznej, w tym organizowania czasu wolnego, wyjazdów integracyjnych dla osób starszych, wypoczynku dzieci i młodzieży, prowadzenia pozalekcyjnych zajęć sportowych, organizacji imprez okolicznościowych oraz promowania i wspierania działań lokalnych.

1.1. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Ostrów czuwa Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach. Według jego danych, w 2021 r. na terenie gminy Ostrów stwierdzono 63 przestępstwa (dla których wskaźnik wykrywalności wyniósł 73%). Wśród stwierdzonych przestępstw dominowały przestępstwa kryminalne (29), dla których wskaźnik wykrywalności wyniósł – 82,8%.

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Przestępczość w gminie w 2021 r.

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	wskaźnik wykrywalności (w %)
przestępstwa kryminalne	29	82,8
przestępstwa gospodarcze	16	31,1
przestępstwa narkotykowe	2	100
kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	13	100

kradzież mienia	2	50
kradzież z włamaniem	1	0
przestępstwa kryminalne	29	82,8
przestępstwa gospodarcze	16	31,1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie obejmuje wsparciem osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W 2021 r. z tego powodu z pomocy społecznej w gminie skorzystało 7 osób. W 2019 r. były to 4 osoby, a rok później 2 osoby.

Istotne dla mieszkańców jest także bezpieczeństwo pożarowe. Na terenie gminy Ostrów ochronę przeciwpożarową zapewnia 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: w Ostrowie, Ociece, Nowej Ociece, Kozodrzy, Bliźnie, Kamionce i Skrzyszowie. Jednostki w Ostrowie i Kozodrzy należą do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego. Ochotnicze Straże Pożarne w gminie zrzeszają około 500 druhen i druhów, z czego 150 strażaków i strażaczek posiada uprawnienia do udziału w działaniach ratowniczych.

1.2. KWESTIA UCHODźCÓW

Nie wiadomo dokładnie, ile osób uchodźczych przebywa obecnie w Polsce w związku z kryzysem wojennym za jej wschodnią granicą, niemniej szacuje się że w różnych okresach 2022 r. granicę kraju przekroczyło od 4 do 5 mln osób – kobiet, mężczyzn, dzieci, seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Sytuacja pozostawała dynamiczna – część uchodźców podążyła do innych krajów, niektórzy wracali do Ukrainy, część pozostała w Polsce. W połowie 2022 r. obywatelom Ukrainy nadano ponad 1 milion numerów PESEL. Z uwagi na niemożność określenia, jak potoczy się i rozwinie kryzys wojenny za wschodnią granicą Polski niezbędne jest tworzenie polityki migracyjnej zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

W pierwszych tygodniach wojny w Ukrainie jednostki samorządowe stanęły przed obowiązkiem i potrzebą zapewnienia schronienia uchodźcom. Wśród krótkookresowych wyzwań znalazły się podstawowe, jak zapewnienie lokum i żywności, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i rynku pracy. Z upływem czasu pojawiały się kolejne, m.in. konieczność świadczenia pomocy psychologicznej osobom w traumie. Przewidywane są również następne wyzwania, a wśród

najważniejszych wymienia się potrzebę integracji oraz zapobieganie konfliktom migranckim, w tym agresji na tle narodowościowym.

W gminie Ostrow przyjęto 80 obywateli Ukrainy szukających schronienia przed konfliktem wojennym. Zapewniono im zakwaterowanie i wyżywienie, udzielono pomocy rzeczowej, świadczono wsparcie finansowe (świadczanie jednorazowe 300 zł dla 80 osób, zasiłek celowy 500 zł dla 1 rodziny) i poradnictwo, dzieciom umożliwiono z kolei uczęszczanie do placówek oświatowych i, poza nauką, objęto dożywianiem (9 dzieci, w tym 6 dzieci w przedszkolu).

Pobyt uchodźców na teren gminy odbywa się bezkonfliktowo; do tej pory nie stwierdzono w związku z nim żadnych problemów. Gmina jest przygotowana na dalsze działania na rzecz przybywających na jej terenie obywateli Ukrainy, w tym zapewnienie zakwaterowania, przyznawanie pomocy finansowej i rzeczowej, w tym w formie posiłku w szkole.

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wynika, że w porównaniu do spisu z 2011 r. dwukrotnie wzrosła liczba osób z obywatelstwem innego kraju mieszkających na terenie Polski, w tym czterokrotnie liczba obywateli Ukrainy. Wobec powyższego, obecnie, po wybuchu wojny za wschodnią granicą kraju, tym bardziej należy brać pod uwagę możliwość dalszego wzrostu liczby osób narodowości ukraińskiej zamierzających na dłużej lub na stałe pozostać w Polsce. Z ankiety przeprowadzanych wśród uchodźców w połowie 2022 r. wynika, że 1/3 badanych deklarowała chęć pozostania w Polsce także po zakończeniu wojny. W późniejszych badaniach udział ten nieco się zmniejszył, niemniej nie można przewidzieć, jak będzie on kształtował się w przyszłości.

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

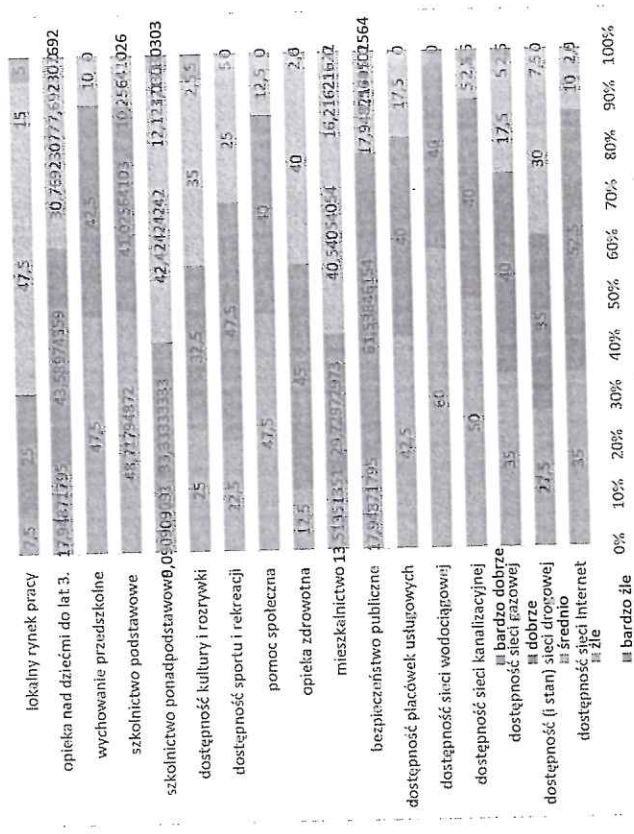
Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Ostrow posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety, którą skierowano do mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Zastępcy Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów

alkoholowych, przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawiciele jednostek służby zdrowia, policji, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 41 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Warunki życia w gminie

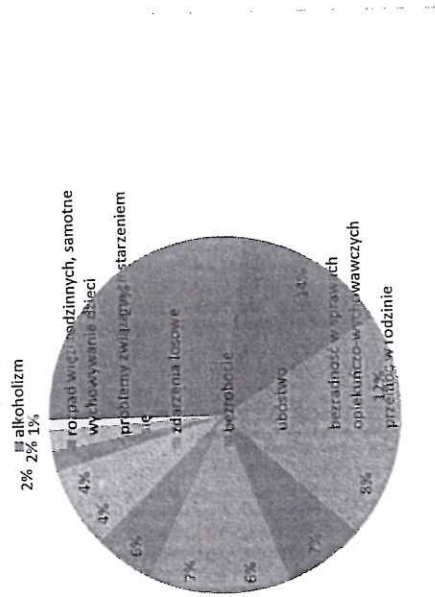
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność sieci wodociągowej (łącznie 100% ocen bardzo dobrych i dobrych) i kanalizacyjnej (w sumie 90% ocen bardzo dobrych i dobrych), wychowania przedszkolnego (łącznie 90% ocen bardzo dobrych i dobrych) i szkolnictwa podstawowego (w sumie 89,7% ocen bardzo dobrych i dobrych), pomoc społeczną (łącznie 87,5% ocen bardzo dobrych i dobrych) oraz dostęp do sieci Internet (w sumie 87,5% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej badani ocenili z kolei lokalny rynek pracy (łącznie 20% ocen złych i bardzo złych), sytuację mieszkaniową (16,2% ocen złych) oraz dostępność szkolnictwa ponadpodstawowego (w sumie 15,1% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 22. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

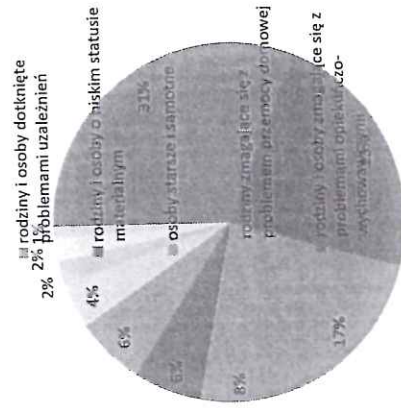

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (27,1%), a także rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (14%) oraz problemy związane ze starzeniem się (12,1%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 23. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

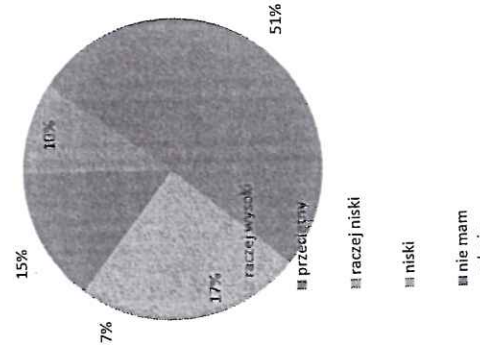

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (31,3%), rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (22,9%) oraz osoby starsze i samotne (16,7%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 24. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

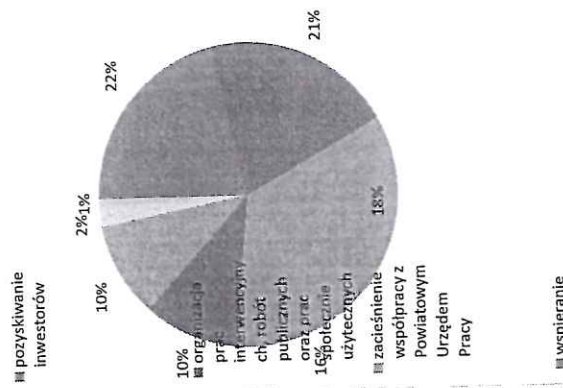

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (51,2%) stwierdziło, że poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem łącznie 24,4% respondentów jest on raczej niski lub niski.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali: pozyskiwanie inwestorów (21,4%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (20,4%), zacieśnienie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 18,4%), oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (16,3%).

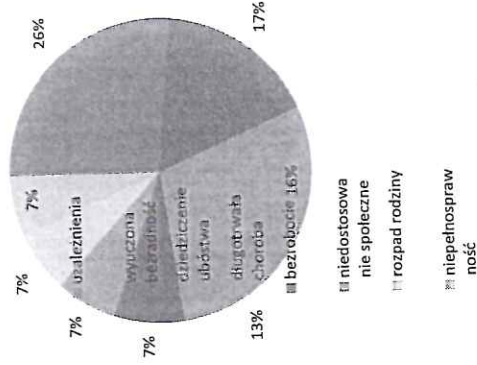
Wykres 25. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 26. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

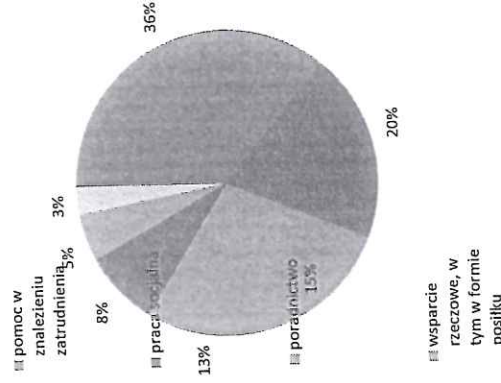

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (26,4%), wyuczoną bezradność (17%), dziedziczne ubóstwo (16%) oraz długotrwałą chorobę (13,2%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (36%). Za ważne ankietowani uznali także prowadzenie pracy socjalnej (20%), świadczenie poradnictwa (15%) oraz udzielenie wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (13%).

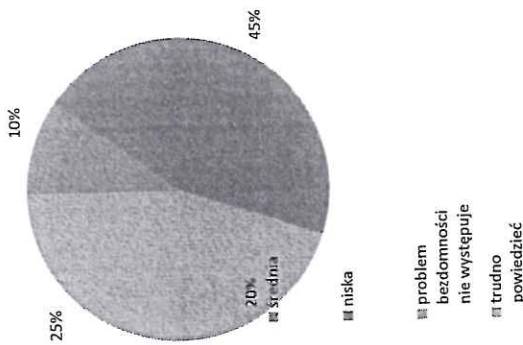
Wykres 27. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

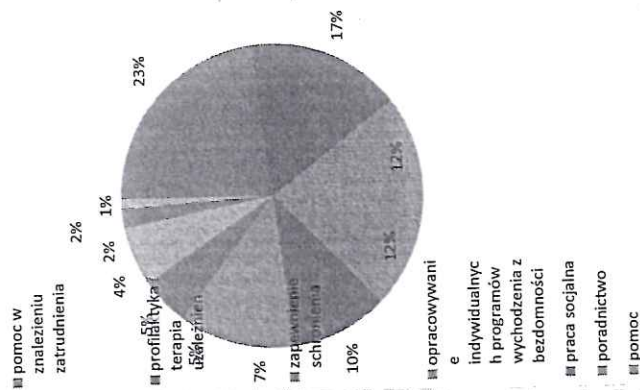
Wykres 28. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (45 %) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 25% ankietowanych nie miało na ten temat zdania, a 20% respondentów odpowiedziało, że problem bezdomności nie występuje w gminie.

Wykres 29. Jakże działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

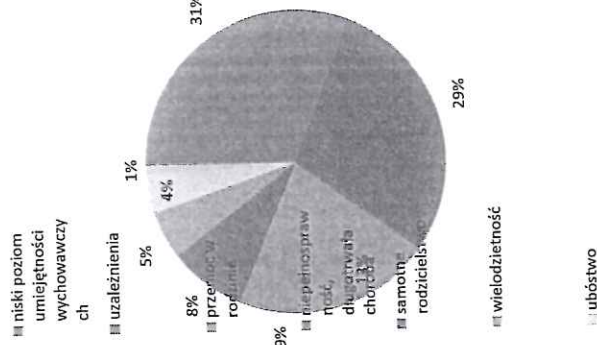

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

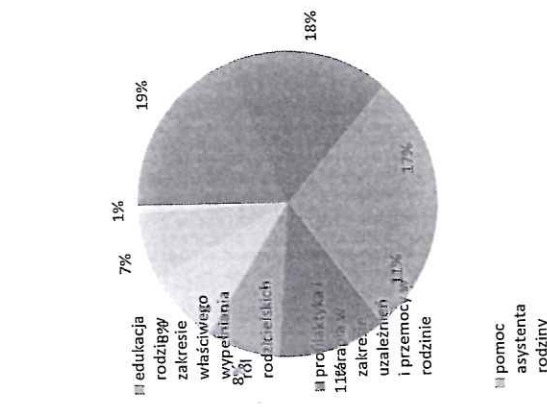
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (22,9%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (16,7%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 30. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 31. Jakże działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

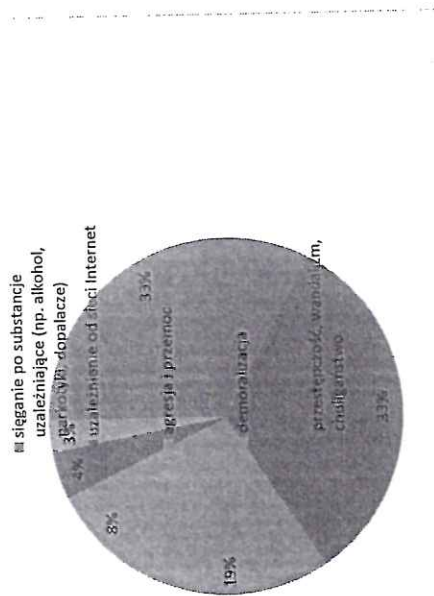
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są niski poziom umiejętności wychowawczych (30,9%) oraz uzależnienia (28,9%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (18,6%), prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (17,7%) oraz udzielenie wsparcia ze strony asystenta rodziny (16,8%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegółowy w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

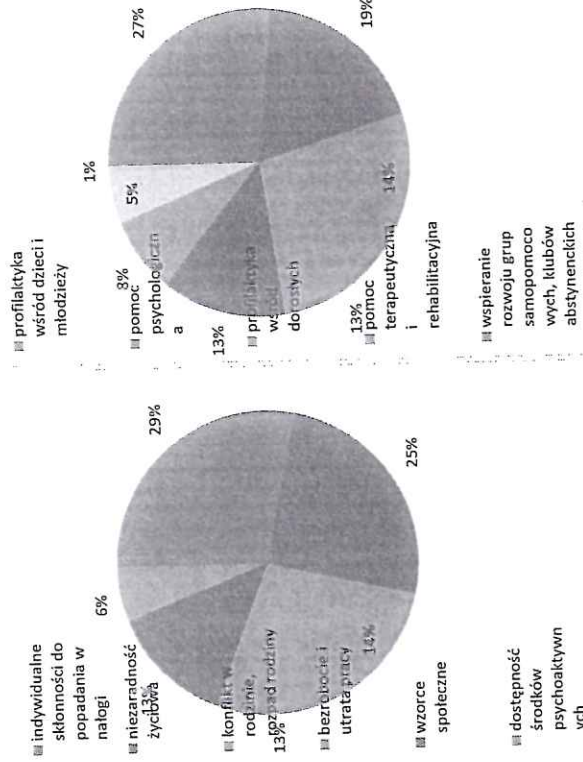

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sieganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze oraz uzależnienie od sieci Internet (po 32,9%), a także agresja i przemoc (18,6%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 33. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 34. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

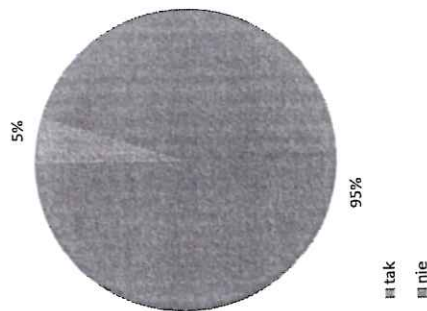
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli indywidualne skłonności do popadania w nagości (28,3%) oraz niezaradność życiową (25,3%).

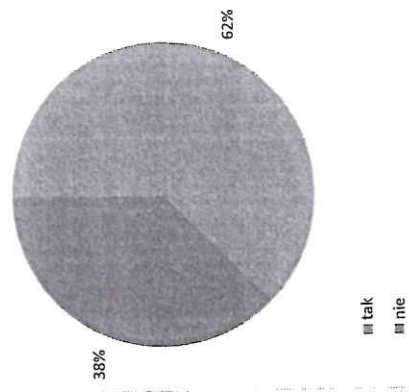
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (26,5%) oraz zapewnieniu dostępu do wsparcia psychologa (18,6%).

Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 35. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?

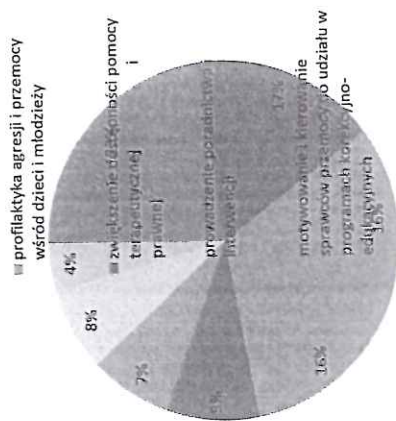
Wykres 36. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (95%) odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy. Jednocześnie 62,5% ankietowanych odpowiedziało, że słyszało o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

Wykres 37. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

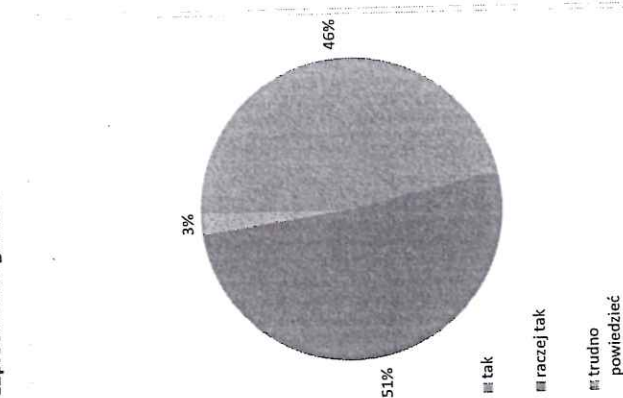
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (22,6%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (17,2%), prowadzić poradnictwo i interwencji oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (po 16,1%).

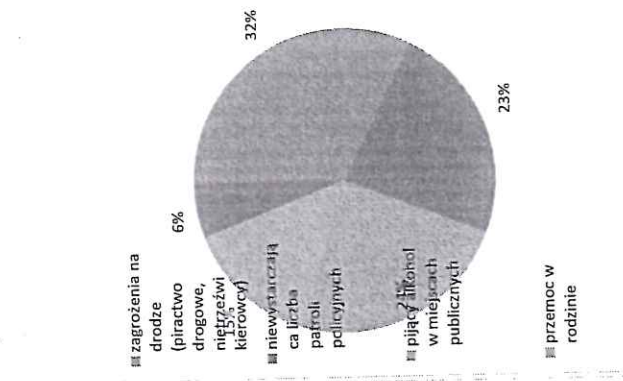
Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 42. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

Wykres 43. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

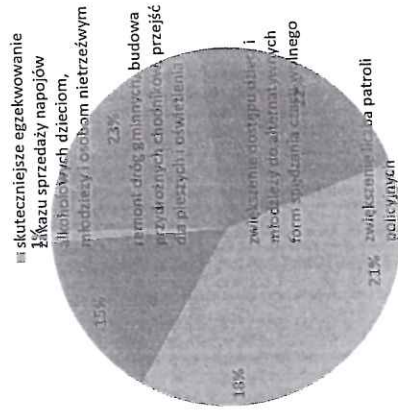

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 97,5%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Nikt nie był odmiennego zdania.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 32,4%), niewystarczającą liczbę patroli policyjnych oraz osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (po 23,5%).

Wykres 44. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (22,7%), remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (21,6%), poszerzenie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (20,6%) oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych (18,6%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 22. Analiza SWOT

Mocne strony

bliskie sąsiedztwo miast i głównych szlaków komunikacyjnych, w tym autostrady A4 zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy; aktywna postawa władz samorządowych bardzo dobra sieć komunikacyjna w gminie współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy m.in. w zakresie organizowania staży, prac interwencyjnych zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności zapewnianie rodzinom wsparcia ze strony asystenta rodziny dobry dostęp do opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego funkcjonowanie żłobka dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna prężnie działające Centrum Kultury i Bibliotek istnienie Parku Historycznego w Bliźnie działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie dostęp do pomocy psychospołecznej i prawnej dobra współpraca z organami ścigania dobry dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej organizowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi funkcjonowanie w gminie Klubu Seniora i Klubu Aktywnych organizowanie przedsięwzięć tematyecznych na rzecz osób starszych działalność w gminie kół gospodyń wiejskich istnienie bazy rehabilitacyjnej w gminie

Słabe strony

niski poziom mieszkańców gminy niewystarczająca liczba miejsc pracy w gminie brak warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego brak w gminie dostępu do kształcenia integracyjnego niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej niewystarczająca skala działań profilaktycznych, informacyjno-edukacyjnych i szkoleniowych w zakresie uzależnień i przemocy brak grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej niewystarczająca liczba pracowników świadczących usługi osobom starszym i z niepełnosprawnością brak w gminie ośrodków wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnością utrudniony dostęp do opieki geriatrycznej istnienie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością codzienne życie, w tym architektonicznych niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej brak dostępu do superwizji

dobre wykwalifikowana i podnosząca kwalifikacje kadra GOPS-u odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej ze strony władz gminy pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych, m.in. z programów rządowych, na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej działającym w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościoła promowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży

Szanse

napiwł inwestorów na teren gminy aktywna promocja gminy i jej walorów, w tym turystycznych; rozwój agroturystyki promowanie przedsiębiorczości dostęp do europejskich rynków pracy ogólnopolskie programy wsparcia rodziny rozwój budownictwa społecznego zwiększenie dostępu do wsparcia specjalistów rozwój oferty i infrastruktury służącej spędzaniu czasu wolnego rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie promowanie zdrowego stylu życia promowanie aktywnego starzenia się dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością dobra dostępność domów pomocy społecznej możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny

niewystarczający potencjał działającego w obszarze polityki społecznej sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie brak wolontariatu w gminie

Zagrożenia

niewielki potencjał inwestorów w regionie zjawisko dziedziczenia ubóstwa i bezrobocia ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończąca edukację młodzież migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do większych ośrodków kryzys funkcji rodziny; osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, rozpad rodzin ujemny przyrost naturalny utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej w gminie zwiększający się dostęp do środków psychoaktywnych rosnąca zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi zwiększający się udział osób starszych i z niepełnosprawnością w populacji gminy marginalizacja problemów i potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością samotność i izolacja społeczna osób starszych i z niepełnosprawnością

wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością
 możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
 rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy
 dalsze pobudzanie aktywności społecznej rozwój wolontariatu

wciąż niekorzystny wizerunek sektora

pomocy społecznej
 niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; zbyt duże obciążenie zadaniami samorządu gminy
 niestabilność prawa; brak jasnych uregulowań
 rosnące zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej
 bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Ostrów, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, co m.in. wymaga kontynuowania działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, poprawy warunków do inwestowania, wspierania rozwoju firm już istniejących oraz zmian w rolnictwie, lepszego wykorzystania posiadanych przez gminę walorów, zachęcania osób ubogich i pozostających bez pracy do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), udzielania pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, propagowania przedsiębiorczości oraz zwiększenia w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych;
- wzrost udziału osób starszych w populacji gminy, co wymaga m.in. zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnością, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania wsparcia osobom z niepełnosprawnością w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności

profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez utworzenie w gminie punktu konsultacyjnego) oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu powołanie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie;

- trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co wymaga m.in. dalszego edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępności poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, a także zwiększenia dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym tworzenia placówek wsparcia dziennego;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego, m.in. poprzez dalsze monitorowanie i patrolowanie miejsc publicznych oraz kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- zwiększenie aktywności obywatelskiej oraz profesjonalizację lokalnego systemu pomocy społecznej poprzez m.in. wspieranie i rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej działającego w gminie w obszarze polityki społecznej oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami, a także stałe doskonalenie i poszerzenie służb społecznych i rozwijanie infrastruktury socjalnej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2023-2030. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym: tworzenie w gminie nowych miejsc pracy, wspieranie osób wymagających aktywizacji, w

tych pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, a także zwiększanie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnością w życiu społeczeństwa lokalnej;

Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia: udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie; a także zapewnienie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej w gminie oraz prowadzenie działań prozdrowotnych.

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju: pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju;

Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie: przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich, oraz podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego: rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami, a także doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Ostrów w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023–2030 jest:

stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju, skuteczne przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego przywracanie rodzinom zdolności do wypełniania ich funkcji oraz integrowanie społeczności lokalnej.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne

Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.

Zwiększanie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnością w życiu społeczeństwa lokalnej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

Pozyскиwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, rozwijanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.

Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej, oraz tworzenie warunków do rozwoju handlu i rynku usług.

Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki.

Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.

Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udział w realizacji programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych.

Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.

Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.

Podjęcie działań wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętności gospodarowania budżetem domowym.

Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.

Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.

Podjęcie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia (podjęcie współpracy w tym zakresie z ośrodkami wsparcia zapewniającymi schronienie).

Podjęcie działań na rzecz uchodźców, m.in. zapewnienie schronienia, udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego i psychologicznego, udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, organizowanie bezpłatnych kursów językowych.

Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych.

Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Podjęcie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i z niepełnosprawnością wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.
5. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami”.
6. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

7. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy dziennego domu pobytu.
8. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i z niepełnosprawnością.
9. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością oraz wykorzystujących ich potencjał.
10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
11. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. z podmiotami leczniczymi, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
12. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2023–2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Ostrów, Rada Gminy Ostrów, Urząd Gminy Ostrów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy w Ropczycach, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, niepubliczne podmioty lecznicze, ośrodki wsparcia, w tym noclegownie i schroniska, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy,

udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościoł, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Wzrost aktywności gospodarczej w gminie, większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy, usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne:

Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.

Zapewnienie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej w gminie oraz prowadzenie działań prozdrowotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez utworzenie w gminie punktu konsultacyjnego, oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczącymi pomoc w ww. zakresie.

Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.

Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W razie potrzeby tworzenie w gminie lokali dla ofiar przemocy w rodzinie lub zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach i działającym przy nim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej.

Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.

Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii, przemocy w rodzinie i uzależnieniami behawioralnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.

Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym zapewnieniu w gminie dostępu do opieki geriatrycznej.

Podjęcie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.

Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.

Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Ostrów, Rada Gminy Ostrów, Urząd Gminy Ostrów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ostrowie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach, niepubliczne podmioty lecznicze, placówki ponadpodstawowe, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i pomocy w rodzinie, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej.

Cel strategiczny 3.:

Wsparanie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju

Cele operacyjne:

Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji.

Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.

Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zwiększenie, w razie konieczności, liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.

Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.

Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.

W razie potrzeby zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3. w gminie.

Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin.

Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wyprawek.

Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.

Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.

Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Ostrów, Rada Gminy Ostrów, Urząd Gminy Ostrów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Ropczycach, szkoły ponadpodstawowe, niepubliczne podmioty lecznicze, specjaliści, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe udzielające pomocy udzielające pomocy rodzinom i dzieciom i zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, zwiększenie dostępności kultury, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Podjęmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2:

Podjęmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).

Podjęmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów.

Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych i w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.

Wspieranie działań służących przywróceniu posterunku policji na terenie gminy. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.

Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, instalowanie progów zwalniających.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Ostrów, Rada Gminy Ostrów, Urząd Gminy Ostrów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Niepubliczne podmioty lecznicze, szkoły ponadpodstawowe, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Cele operacyjne:

Rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami.
Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych, np. spółdzielni socjalnej, klubu lub centrum integracji społecznej.

Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.

Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.

Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.

Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach, zapewnienie dostępu do superwizji.
Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny.
Podjęcie działań w kierunku poprawy bazy lokalowej GOPS i jej dostępności.
Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadzonej pomocy.

Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej GOPS-u.

Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Ostrów, Rada Gminy Ostrów, Urząd Gminy Ostrów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej, większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług.

V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ostrów na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny.
- Program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań (poniżej zaprezentowano propozycję projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią).

Programy i projekty powinna cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

Projekt 1.

nazwa projektu	Uaktywnienie i integracja osób starszych i młodszych
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet Gmina Ostrów
partnerzy w realizacji projektu	sołtysi jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej stworzenie zaplecza do spotkań i integracji mieszkańców zagospodarowanie czasu wolnego realizacja różnych ciekawych programów
cele projektu	Dzieci i młodzież oraz dorośli z terenu gminy
beneficjenci projektu	

Projekt 2.

nazwa projektu
wnioskodawca projektu

Stop agresji i przemocy

Szkoła Podstawowa w Kamionce

Gmina Ostrów

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie

Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Ropczycach

Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Nasza

Kamionka”

Policja

kuratorzy sądowi

ograniczenie zjawiska agresji i przemocy w szkole

i rodzinie

zapewnienie ochrony, wsparcia i pomocy ofiarom

przemocy

skuteczne oddziaływanie na sprawców przemocy

uwrażliwienie i edukacja społeczności lokalnej

w zakresie przeciwdziałania przemocy

▪ społeczność lokalna

▪ Przedstawiciele podmiotów udzielających pomocy

partnerzy w realizacji projektu

cele projektu

beneficjenci projektu

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ostrów na lata 2023-2030 będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 23. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)

2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
5.616.570	5.816.570	6.066.570	6.366.570	6.716.570	7.066.570	7.466.570	7.866.570

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2019-2021.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań

(np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2021 r. oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 24. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość docelowa w 2021 r.	wartość docelowa w 2030 r.
cel strategiczny 1		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	535	700
liczba osób bezrobotnych w gminie	358	150
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	192, 237, 6	100, 50, 2
liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	144, 470, 16	120, 500, 16
liczba gospodarstw pobierających dodatki mieszkaniowe (i energetyczne)	4 (0)	4 (0)
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	2	2
liczba uchodźców objętych wsparciem	0	50
liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych (oraz wspomaganych)	10 i 0 (0)	10 i 1 (1)
odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	16,3	20
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	20	20

liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	98	70	0	2
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	1	10	0 (0)	1 (1)
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	0 (1)	2 (10)	24	24
liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu seniora		20	9	10
liczba osób korzystających z dziennego domu pobytu	0	5	9 (4)	9 (4)
liczba osób utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0	5	9	9
liczba osób objętych całonocną opieką w domach pomocy społecznej	12	15		
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i z niepełnosprawnością	0	30		

cel strategiczny 2

liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	24, 0, 13	15, 0, 10		
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego	0	10		
liczba grup samopomocowych	0	0		
liczba rodzin objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	16	20		
liczba lokali dla ofiar przemocy w rodzinie	0	2		

liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	0	2		
liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	5	10		
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	10	20		
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	5	5		
liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	15.686	20.000		
liczba realizowanych programów zdrowotnych	0	0		

cel strategiczny 3

liczba rodzin objętych pracą społeczną	46	50		
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (10)	1 (15)		
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	0	5		
liczba dzieci do lat 3. objętych opieką	19	20		
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	0	1		
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka	0	0		

cel strategiczny 4

liczba stwierdzonych przestępstw	63	50		
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	1	10		

liczba inwestycji służących poprawie bezpieczeństwa na drodze

cel strategiczny 5

liczba podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych w gminie (ewentualnie z którymi podjęto współpracę)

liczba organizacji pozarządowych

liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych

liczba pracowników GOPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)

liczba pracowników GOPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach

Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

- Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2019-202121
- Tabela 2. Kadra GOPS-u w 2021 r.29
- Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-202130
- Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2019-202131
- Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-202133
- Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-202133
- Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-202134
- Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-202135
- Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-202035
- Tabela 10. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2019-202136
- Tabela 11. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy37
- Tabela 12. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-202142
- Tabela 13. Podmioty lecznicze i apteki w gminie43
- Tabela 14. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Ropczycach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-202144
- Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-202145
- Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie50
- Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie51
- Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie53
- Tabela 19. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie53
- Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie55
- Źródło danych: Urząd Gminy Ostrów.56
- Tabela 21. Przystępność w gminie w 2021 r.57
- Tabela 22. Analiza SWOT75

Tabela 23. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)97

Tabela 24. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii98

Wykresy:

- Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia19
- Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie19
- Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne19
- Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne19
- Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)20
- Wykres 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-202124
- Wykres 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.24
- Wykres 8. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020*25
- Wykres 9. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-202125
- Wykresy 10-13. Bezrobotni w gminie na koniec 2021 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia26
- Wykres 14. Stopa bezrobocia w powiecie ropczycko-sędziszowskim, w województwie podkarpackim i w kraju w latach 2019-2021 (w %)27
- Wykresy 15-16. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-202139
- Wykresy 17-18. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-202140
- Wykres 19. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-202148
- Wykres 20. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-202149
- Wykres 21. Warunki życia w gminie60
- Wykres 22. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy61
- Wykres 23. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie62
- Wykres 24. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?63

- Wykres 25. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?63
- Wykres 26. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?64
- Wykres 27. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?64
- Wykres 28. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?65
- Wykres 29. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?65
- Wykres 30. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie?66
- Wykres 31. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?66
- Wykres 32. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?67
- Wykres 33. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy?68
- Wykres 34. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?68
- Wykres 35. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?69
- Wykres 36. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?69
- Wykres 37. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?70
- Wykres 38. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy?71
- Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?71
- Wykres 40. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy?72
- Wykres 41. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?72
- Wykres 42. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?73
- Wykres 43. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie?73
- Wykres 44. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?74